

ВСЕСВЕТ

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
шоденну велику газету

„ВІСТИ ВУЦВК“

с двохтижневим багато ілюстрован. літературно-художнім журналом

„ВСЕСВІТ“

ЦІНА НА МІСЯЦЬ 60 КОП.

з газет. „Вісти“ по колект. передплаті . 1 крб. 15 к.

індивідуальній » . 1 » 40 »

звичайній » . 1 » 90 »

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ:

в конторі Видавництва „ВІСТИ“, вул. К. Лібкнехта, 11. а також
уповноваженими Видавництва.

Прийом у редакції «ВСЕСВІТ» що-дня, крім свят, від 1-ї
до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній
сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

АМЕРИКАНСЬКЕ АКЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО

„АМТОРГ“

AMTORG TRADING CORPORATION.

ПРЕДСТАВНИЦТВО ДЛЯ АМЕРИКИ:

Держторгу Р. С. Ф. Р. Р.

Держторгу У. С. Р. Р.

Держторгу З. С. Ф. Р. Р.

Держторгу Б. С. Р. Р.

АЗНАФТИ

ЦУКРОТРЕСТУ

та інших рад. орган.

Експорт до Америки хутра, кишок та іншого краму.

Імпорт в СРСР тракторів, сільсько-господарського знаряддя, машин для вугільної промисл., ріжких хемикамів, електричного приладдя та інш.

ГОЛОВНЕ ПРАВЛІННЯ:

New York, 136 Liberty sh.

ГОЛОВНА КОНТОРА в СРСР

Москва, Кузнецький мост, 14.

Довірений в УСРР О. І. КАГАН

Банк для Зовнішторгу, Харків.

Телеграфні адреси — „АМТОРГ“.

Ціна окр. № 30 коп.

Х. В. ІІІ

ВСЕСВІТ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО.

№ 5

15-го БЕРЕЗНЯ
1925 р.

▼▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼▼
Харків, вул Лібкнехта, № 11.

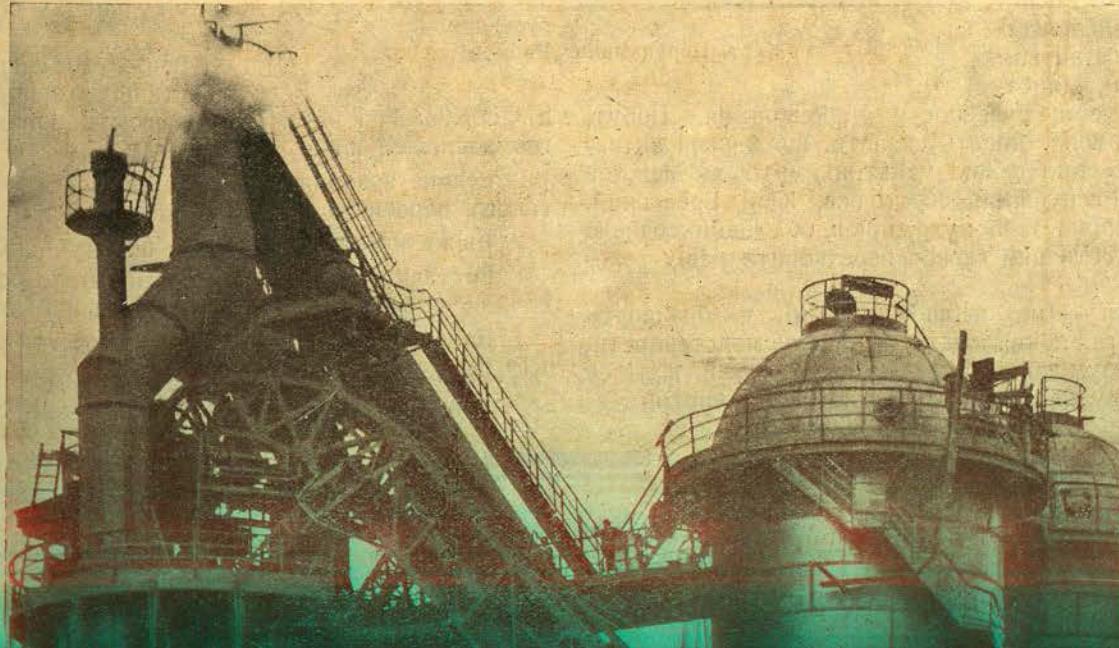
ЗМІСТ. Оповідання: Сігналист—Ол. Корж; Ганка—Дмитро Тась; Вірші: Тарас Трясило—В. Сосюра; Очі—Тарновський; Гуморески: Ні... не винуватий—Василь Чечвяньський; Інкасатори майбутнього—В. Венгеров; Нариси: Дніпрянські пороги—М. Лебедь; Катастрофа в Дортмунді—В. І.; Ніч на старому базарі—П. Кр.; В країні поліцайського чобота—В. Поліщук; Смичка з селом—Кр. Ко; та інші. Каракатура худ. Ол. Довженко; Ілюстрації фотографа «Всесвіту» А. Плахтія; Кліше—цинкографії „Червоний Друк”; Метранпажі—Касапов П. і Зайцев М.

ДЕСЯТА

1-го березня ц/р.
в Катеринославі на
заводі ім. тов. Пет-
ровського пущено в
роботу доменну
піч. Ч. 6.

Доменний ме-
талургічний завод
Південметалтресту,
«Південсталь»—
зробило капіталь-
ний ремонт домни,
що припинила ро-
боту з 1917 року.

Збудована 1912
році, домна про-
робила п'ять років
і потім припинила
роботу. І ось тільки
зараз удається

Злагоджені, під
час ремонту, тех-
нічні удосконален-
ня дають змогу ви-
користати брикет-
ний порох та по-
кідьки з різних
цехів, як от.—
Мартенівську та
зварочну жужили-
цю, а також змен-
шили витрати кок-
су з 1,25 до 1,1
на пуд чавуна.
Усе це значно змен-
шує собівартість
чавуна.

Крім того, при
домні злагоджено
механічний підй-

боту доменну
іч. Ч. 6.

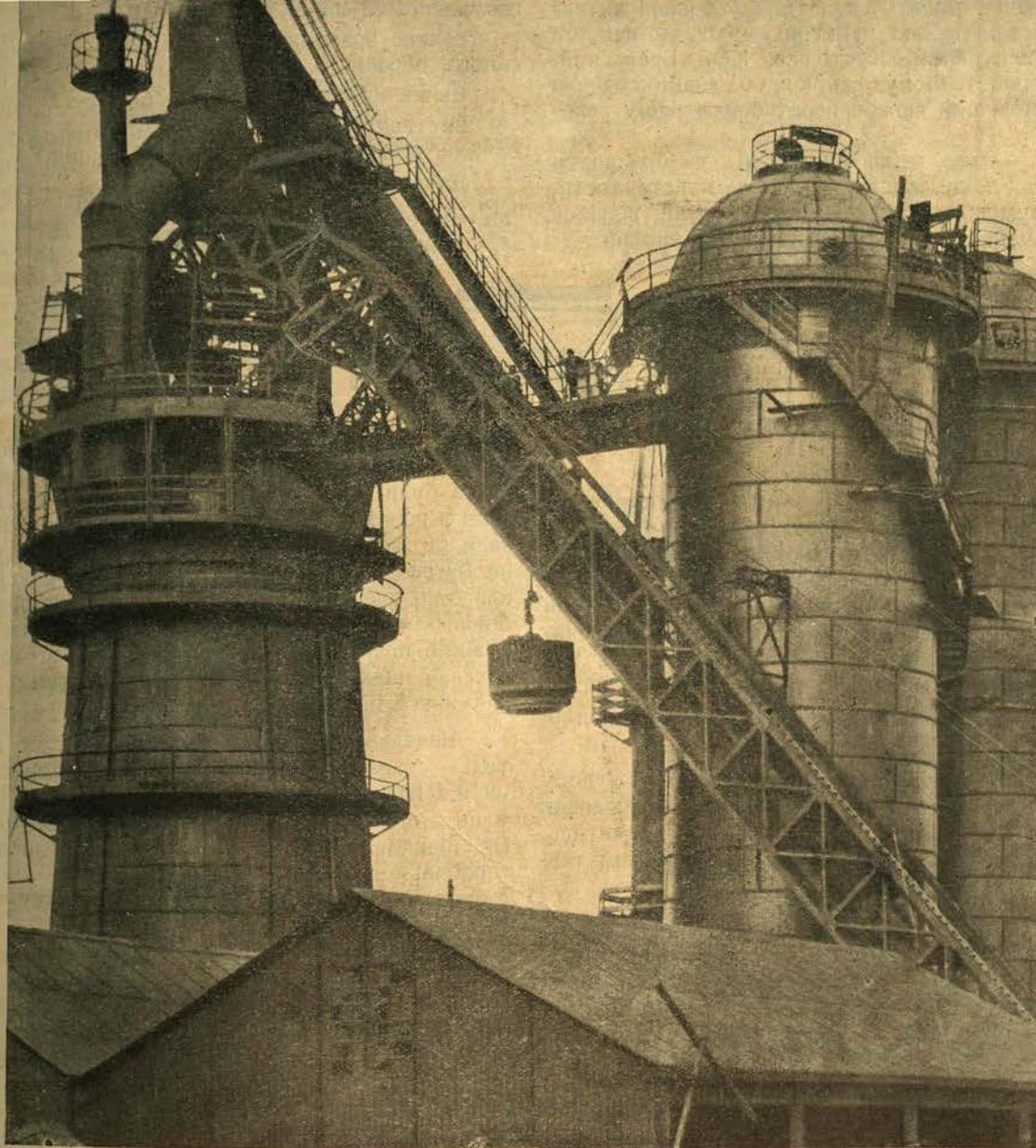
Доменний ме-
алургічний заво-
д «Лівденметалтрест»,
«Південсталь»—
виробило капіталь-
ний ремонт домни,
що припинила ро-
боту з 1917 року.

Збудована 1912
року, домна про-
робила п'ять років
і потім припинила
роботу. І ось тільки
зараз удається її
знову розбудити до
життя.

Своїм обладнун-
ням і продукцій-
ністю доменна
віч Ч. 6 наймогут-
ніша домна в ціло-
му Радянському
Союзі та одна з
најбільших домн у
Європі.

Під час ремонту
в домні було збіль-
шено горно замісць
колишніх 4 до 5-ти
метрів. Зараз обсяг
домни досягає 600
куб. метрів, а про-
дукційність вибору
чавуна досягає 600
тис. пудів.

Неможна точно виявити, які наслідки дасть ця домна в най-
ближчий час, але ясно одно: ця велетенська піч вироблятиме
сотні тисяч пудів чавуна, дасть роботу новому кадру будівни-
ків, і внесе оживлення в нашу промисловість.

Десята домна на Україні. Це сотні тисяч пудів чавуна, це
відновлення величезного господарства—це братерська допомога
селові.—Змичка, справжня, без слів: без мрій про майбутнє
добро. Це наше сьогодня,—близьке, конкретне.

користати брикет-
ний порох та по-
кідьки з різних
цехів, як от:—
Мартенівську та
зварочну жужили-
цю, а також змен-
шили витрати кок-
су з 1,25 до 1,1
на пуд чавуна.
Усе це значно змен-
шує собівартість
чавуна.

Крім того, при
домні злагоджено
механічний підій-
мач, що дає змогу
вчасно подавати в
піч кокс і руду.

Доменна піч
Ч. 6 це вже чет-
верта числом на
заводі ім. тов. Пет-
ровського і десята
—на Україні.

Коли робота
робиться на чоти-
рьох печах, то на-
груска доменного
цеху перевищує
передвійськову
норму, досягаючи
103—105%.

Для десятої
домни довелося най-
мати новий кадр
робітників—150 чол.

Виставка „АХРР“

Карт. Ніконова „Бомбист“

Із усіх Московських виставок картин останнього часу— найзначніша — АХРР (Асоціація художників революційної Росії).

Вона більш за інші притягує громадську увагу багацтвом виставлених тут картин, написаних на найживіші теми сучасності — „Революція, Побут, Праця“,— і багацтвом „імен“. Досить сказати, що в числі активних учасників виставки такі великі майстри і митці, як Машков (Народний художник Республіки), Кустодієв, Юон, Бродський. В один потік злилися різні течії художників, об'єднаних однією метою, в яскраво реалістичний сюжет перетворити нашу революційну дійсність.

Зміст, сюжетність — на першому плані у більшості „ахрровців“, сюжетність поки навіть на шкоду майстерності, формі. Через те, зрозумілій і виправдується густий відтінок фотографічного реалізму на більшості виставлених картин.

Ол. Корж

Карт. Перельмана „Робкор“

Карт. Карпова „Повстанці“

Сюжети багатьох полотен взяті з революції 1905 року. Знайомі мотиви: розгон демонстрацій, арешт, трус, розгрів, тріл.

Картина Ніконова „Бомбист“—зображення рівської терористичної практики... Тріл, динаміку вибуху бомби дано з великою силою.

Ближе до нашого часу і свіжіше — картина „Повстанці“ Карпова. Це постаті селян з „обрізами“ і вилами відновлюють в пам'яті недавні епізоди громадянської війни...

Велике враження спровокає серія „Безрідних дітей“ Богорійского, перейнята гострим соціальним змістом.

Свіжа картинка з нового побуту — „Робкор“ Перельмана. Виставку „АХРР“ одвідують багато робітників екскурсій, слухачі робфаків і вузів, комсомольці й інші.

Впорядчики виставки рішили повести її з Москви в місто СРСР, в тому числі і в Харків.

П. Кр.

досить сказати, що в числі активних учасників виставки такі великі майстри і митці, як Машков (Народний художник Республіки), Кустодієв, Юон, Бродський. В один потік злилися різні течії художників, об'єднаних однією метою, в яскраво реалістичний сюжет перетворити нашу революційну дійсність.

Зміст, сюжетність — на першому плані у більшості „ахрровців“, сюжетність поки навіть на шкоду майстерності, формі. Через те, зрозумілій і вправдується густий відтінок фотографічного реалізму на більшості виставлених картин.

Ол. Корж

СІГНАЛІСТ

I.

„Телегером“ його називали давно колись...

Неприємне це прзвище належить сумним і далеким рокам його бідної юности, коли він був майже хлопцем і носив на голові старенького прим'ятого кашкета, що з жовтими кантами. (Неначе соломинкою спілого жита було обведено берег околиці, так, — заповітною мрією був цей кашкет і Чагар його мусив придбати). З бутонами диму від грубої товстої цигарки, начинної тухим потертим листям, розтали і давні роки, так само, як біла хмарка ген-ген над синьою смугою дальніго лісу...

— Телегер! А телегер, прин'май депешу! Гер-гер, телегер!
Як собаку дражнили.

Іде він полем до станції. Пастухи-перевесники худобу пасуть по толокам. То-ж вони, за верству ще забачивши «телегера» виходили усі до дороги, щоб над ним поглумитись. Кидали у слід йому безліч образів, а Чагар завше і всім тоді тихо, зажурно:

— Не гавкай.

Увіходив у панський ліс (дорога пересікала ліс, за ним зараз і станція) зупинявся коло якогось дуба і мислив. А на душі було тяжко тяжко. Мислив про товаришів: що вони немилосердні, чужі. А що він їм заподіяв? — Нічого. І на душі було тяжко-тяжко. Застукає над головою дятел: стук і далі — швидко, діловито, дрібно — точ-в точ як на станції на апараті... і Чагар стрепенеться, пригадає маленьку контору, обличчя телеграфіста — залишить мислі і спішить, спішить.

Село називалось Буграми і станція так: „Бугри“. Незавидна вона і сіра, так собі, станція з нерівним вузьким пероном й іржавим старим буфером, що замісць дзвонка. Два лихтарі невеселих, похилих, стояли немов на чатах і освітлювали їх тьмаво у темні осенні ночі; скло в лихтарях дітвора з рогаток побила і вітер завіював світло. Многі пасажирські поїзда, не звертали

громадянського вини...

Велике враження справляє серія „Безрідних дітей“ Богородського, перейнята гострим соціальним змістом.

Свіжа картина з нового побуту — „Робкор“ Перельмана.

Виставку „АХРР“ одвідують багато робітників екскурсіями слухачі робфаків і вузів, комсомольці й інші.

Впорядчики виставки рішили повести її з Москви в міста СРСР, в тому числі і в Харків.

П. Кр.

жодної на неї уваги, з погордою проходили далі і зупинялись на слідуючій, можна сказати, на путній станції; там крім третього класа були ще другий і перший і пузаті товсті пасажири виходили з розкішних вагонів, поспішали мерцій до буфету, де випивали гарячої кави, а потім купували газету в кіоску. Правда, і на Буграх малає невеличка кінната що йменувалася „другим класом“, але вона вічно кохалася з замком — люди все сірі — боялись чистоти і тільки коли-не-коли несміливо де-хто заглядав у вікно подивитися котра година. А згодом і годинник знівував, і налагодити не було кому, так і лишився показувати дніми все пів-нашосту — сутінь.

Начальник — „город'ячий цар“ — так називали його обивателі — старенький сивий дідусь що-ранку взимку виходив з кімнати і посипав горобцям на пероні сім'я. Горобці так звикли з ним, що завше усюди його супроводили і весело деренчали. Приходило літо — начальник казав: а киш! у поле! і сіренки горобчики летіли, зникали, а на зиму знов поверталися, і як сміливіші сідали дідусеві на плечі і подзобували білі близкучі гудзики.

Два роки ходив Чагар через поле і далі — вузенькою стежкою — лісом до станції. Служив на Буграх при телеграфі Ігорка Моргун, сусіда близькій Чагаря — до нього й ходив він учиться працювати на телеграфному апараті, щоб потім і собі телеграфістом стати (формений кашкет у нього давнім давно) і одержувати по п'ятнацять карбованців в місяць. Гроши велиki і він міг би кути папіроси вищого сорту „бр. Кальфа“. Однака цього не було. Із сил вибивався Чагар, але не засвоїв проклятої, хицрої азбуки...

І бідний хлоп'як зрозумів, що мрія — непевний життю завдаок.

Подріс — призвів. Та в салдати Чагар не пішов — один працьовник був у сім'ї. Одергав льготу й почав співати пісні які знов. Серце наповнювалось радістю від одної думки, що він не

в вночій гнилій казармі, а ось тут біля рідної, якої не є, хати. А потім літніми, тихими вечорами, на самітних дорогах в полі почав сіять густо думки про життя, про дні.., і невідомо якою б надалі була судьба Чагарева колиб не виладок: умер на Буграх стрілочник. І Чагар, як грамотний, зайняв його місце; прослужив три роки на стрілці, а потім його було переведено в степ на далекий сігнальний блок-пост.

Став Чагар сігналістом.

II.

Згорали дні.

Березовими оциупалками вони згорали. Багато їх спопеліло на очах Чагаря-сігналіста. Безшумно, не поспішаючи напилював час цих оциупалків та сонечку в грубку кидав і коли зоряні нічі — то тільки головешки днів, що не встигли доторгіти — тліють.

Кревними стали Чигарю і блокірований апарат з ричагами, і семафор і диска, і довгий печальний тупік. Улітку тупік заростає густим бур'яном у якому на сонці сновигають ящірки, а ввечері крюкають жаби. Бур'ян цей виполювали селянські дівчата і ходили на пост до Чагаря пить воду й обідати. Весело було Чагарю... Ящірки кишма киш'ли і забігали дівчатам під спідниці. Про це вони сами розповідали, і про многое розповідали. Лускались слова, мов оріхи. Так легко, без запинки: шкарапула у слів не тверда і ядерце солодке-солодке. А далі дівчата дивувались, як то говорять в телефон і показували язик в рупор, думали, що його хтось побачить на слідуючій станції. Наївні вони. Й давно це було, до революції.

Примостиився пост на взгір'ї, на насипу і дивиться своїми величими вікнами далеко в безмежний степ. Пустельно. Місцевість рясна дуже мріями, ніжними тихими співами з глибини серця про життя, про вічну згоду і красу трудових вечорів. Але в один час їх нікому було співати: в горе людське, немов у трясину, шурхнув-був радости голос. Невідомі люди з голодних туберній тяглися низкою залишничим полотном, (а в грудах у них північна рана і торбина за плечима з сумом) стукали у постове вікно:

— Родімий далеко-ль селеньє?..

Найближнє село було в бік, за сім верст, і вони не звертали туди, а йшли далі залишничим полотном, а там на перший чи на другій станції умірали з голоду.

Не вродив тоді хліб — уродили грабіжі й розбої, неначе різка трава в полі. Забалакали про банди, про Шпуньку-Алку...

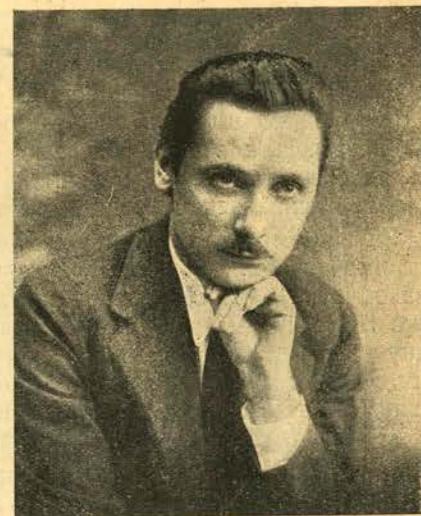
Неспокійно стало Чагарю діжурити. Все вважались йому чорні байраки і розлютовані звірі з лісовими очима. Не дивлячись у вікна він бачив: кавалькада бандитів проносилася степом і зникала десь по за насипом. Дзвеніло залишне. Тремтів. Він посував за своєю спиною сніг і тайгу і здавалось тоді, що його пост не на дистанції А—Б, а десь далеко в Сибірі, в глуші (читав про Сибір) і Чагар без усякої надоби дзвонив в телефон, запитував котра година, (а у самого годинник справний, хвилина-в-хвилину) але не година потрібна — голос людський хотів чути.

Був якось у Чагаря пес Вілай — приблуда. В неспокійні, тривожні нічі брав його Чагар на пост — менш сумував. Собака сідав на стілець біля вікна і подовго дивився на віддалений вогонь диски. Коли проходив поїзд, Вілай скавучав — жахався очей паравоза і зіскакував зі стільця. Часом за вікном було чутно кроки. Але собака не гавкав. Він неначе знав що то проходять запізнені люди з голодних губерній. Жив Вілай на радість-утіху, а потім умер собачою смертю. Заплакав Чагар над покаліченим трупом, (його поїзд убив) заволік у канаву і неначе самого прибило. Проходили знов у галюцинаціях нічі, знову ввижалися звіри, а на душі сум-метелик скріпотів своїми чорними крильцями.

Зі станції „А“ дзвонили:

— Еф, до вас вийшов товарний № 1237.

Чагар сідав за стіл, надівав окуляри, писав: у стільки пройшли

М. Ган (Андрейчук)

Популярний, серед українського робітництва Америки, публіцист і літературний критик, молодої українсько-американської пролетарської групи письменників. Зараз — член редакційного колективу «Українських Щоденників Вістей», що 31-го січня 1925 р. святкували 5-річчя свого існування. Одночасно т. Ган є секретарем Нью-Йорської філії «Гарту».

Богор
думали, що
вони. Й давно це було, до революції.

Примостиився пост на взгір'ї, на насипу і дивиться своїми величими вікнами далеко в безмежний степ. Пустельно. Місце-курсії вість рясна дуже мріями, ніжними тихими співами з глибини серця про життя, про вічну згоду і красу трудових вечорів. Але в один час тає нікому було співати: в горе людське, немов у трясовину, шурхнув-був радости голос. Невідомі люди з голодних губерній тяглися низкою за лізничним полотном, (а в грудях у них північна рана і торбина за плечима з сумом) стукали у постове вікно:

— Родімий далеко-ль селеньє?..

Найближнє село було в бік, за сім верст, і вони не звертали туди, а йшли далі за лізничним полотном, а там на перший чи на другій станції умірали з голоду.

Не вродив тоді хліб — уродили грабіжі й розбої, неначе різка трава в полі. Забалакали про банди, про Шпуньку-Альоху Шпуньку. Хрестив його піп у березні, на теплого Олексія (курчата, що вилуплюються у березні, виростають у гарних курей, а люде бувають щасливими і талановитими, так кажуть баби), але з Шпуньки вийшов розбійник, бандит по книжному. В окрузі був відомий тим, що грабував і вбивав подорожніх, зупиняв поїзда і був супротивником радянської влади. Багато загинуло від нього і тих людей у лаптях, зголодних губерній (то ж вони розплодили у себе більшовиків, з якими на сила боротись) — знесилені, кволі, поранені сєвером, вони приймали останню, смертельну рану тут, на півдні, у диких татарських степах...

Стілець оля вікна і подовго дивився на віддалений вогонь диски. Коли проходив поїзд, Вілай скавучав — жахався очей паравоза і зіскачував зі стільця. Часом за вікном було чутно кроки. Але собака не гавкав. Він неначе знову проходять запізнені люди з голодних губерній. Жив Вілай на радість-утіху, а потім умер собачою смертю. Заплакав Чагар над покаліченням трупом, (його поїзд убив) заволік у канаву і неначе самого прибило. Проходили знову у галюцинаціях ночі, знову ввижалися звіри, а на душі сум-метелик скріпотів своїми чорними крильцями.

Зі станції „А“ дзвонили:

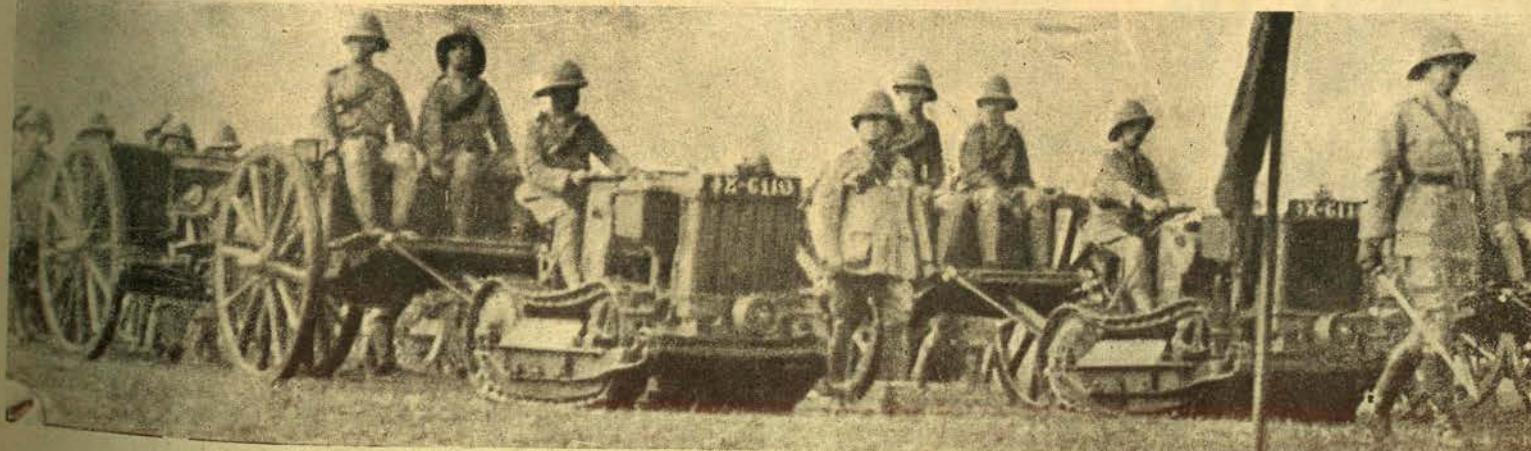
— Еф, до вас вийшов товарний № 1237.

Чагар сідав за стіл, надівав окуляри, писав: у стільки прийшов, у стілько відійшов, черта — без зупинки. Поїзд проходив коростявий, грязний, з розхитаних драних платформ сипалось вугілля; це вугілля везли до міста, робітникам але ті не бачили. Його тут грабували жуліки, грабували всі хто міг, а поїмінняли на хліб по селях.

Однаке, про це забуто. І Шпуньки давно не стало. Його уколошвали сами селяни. У розум вбивали; нам звірів не треба — люди повинні бути ті, що люблять серп або молог, — не ніж за халявою...

Все вмерло й розвіялось укупі з попілом днів.

Англійська техніка

Гармати перевозяться на тракторах, до яких прироблено спеціальні колеса, що котяться а повзуть.

III.

Зима—це коли сніг. Був просто грудень і слабував на безсніжжя. Степ зітхав за глибоким сніgom, за зимою. Бажалось наметів і білих шумних оргій—щоб вітер приходив з дружиною, з в'югою, але він навідувався сам, без в'юги (її залишав десь далеко томитись у північних лісах), тому й виглядів не цікавим, сумним, як безрідний старий холостяк.

За вікном літали щеглі: цікі-віть, цікі-віть. Малосенькими гострими дзьобиками розколупували вони різний сухий бур'ян, видьобували з нього насіння, ще може солодке й смашне, а може гірке, полиньове. Сухий будяк і ріп'ях густо сторчали в степу і вабили до себе дрібненьких пташок, зголоднілих, змерзлих. Цікі-віть, цікі-віть—невеличкими зграйками з билини на билину перепорхували дзвінко за вікном щеглі.

Озим на селянських полях зеленіла густо і ситно, але де не де починала вже хиріти від щоденних морозів. Це бачив Чагар у вікно і тінню на серці лягала зажура. Невже не врохай? Новий голод? Ні.—Ні... і тінню на серці лягала зажура.

...Бачив Чагар як улітку діти все в нивки гралися. Гонять було вони в поле коров чи овець і ножик з собою беруть—в землі коперсаться. Відміряють крок, другий в довжину і в ширину теж та й працюють всі вкупі, неначе комуна; потім скородять приймаються, зв сно руками—пальці мов у арапів опісяли...

Пригадав Чагар і подумав: „це на врохай. Полюбили діти земельку і вона їх полюбити, не залишить без хліба“...

Хотілося вірити що виросте, жито високе-високе—в сажінь більш і перепела в ньому заб'ють вихваляючи: „от-так-так! от-так-так!“... Колосики такі волосати точ-в-тої як Совітська власті малює...

Мріяв Чагар а душа розливала солодке.

Потім згадав ліс, село і раннього перламутр.

Рідне село—таке ж закинуте як і цей пост, далеко від міста, де тільки ночами кричав сич і зорі безшумно скочували з неба за клуні, в городи. Був маленьким—коперсав і він залізячкою землю—на врохай чи ні—не пригадує. Мати неподкоїлась, а він ховався за польовими дніями, бігав до вітряків—ходинем вони ходили—слухав їх шум, і чиплявся за крила—при тихому вітру. Приходила зима—толі все вмидало під глибоким сніgom, бо умирала вузенька стежечка, що бігла через городи, лісок і далі—до польових днів. „А вони—про квіточку маленьким думав—(під кущами ліщини їх такого росло багато розовеньких, хороших)—а вони?“...

Вколисали вітряки дитинство на краю тихого голубого села.

З польової колиски Чагар як і тих тисячі, мілійони інших, ніколи невтомних в роботі,—хто непереможним, чорноробним плім'ям розрісся гордо й безмежно, за ким лишились навікі останні з тихими зажурними співами, з глибини серця, про згоду, життя і красу трудових вечорів...

Старий вже Чагар. Зістаріли роки старі, непривітні. І в день і в ніч—діжурив, а відпоинку не здав ніколи. Світлий поїздом з півночі, з Москви, мимо закинутого одинокого посту пройшла революція робітничо-селянська, жовтнева. Не поїздом—річкою сточітною, квітоносною протекла вона поблизу—освітут, повз самого серця...

Якогось декабрського безсніжного вечора зайшов на пост Кузьма, путьовий сторож. Заніс новину, що квітнула тихо втіхою:

— Сніг буде...

— Як?

— Ворон сьогодня на тиліграфнім стовбу сидів—на північ каркав... Сніг-то він здав. Живі будем—з голоду не помрем. Ти нічого що жито ізверху ніби примерзло—відомо стеблина, зернятка земелька не дасть обідить...

2,000 тракторів з Америки

У Америці нами замовлено 2.000 тракторів, також інших необхідних нам для підвищення

земельку і вона їх полюоить, не залишить без хліба"...

Хотілося вірить що виросте, жито високе-високе—в сажінь більш і перепела в ньому заб'ють вихваляючи: „от-так-так! от-так-так!... Колосики такі волосати точ в то і як Совітська властиві маює...

Мріяв Чагар а душа розливала солодке.
Потім згадав ліс, село і раннього перламутр.

втіхою:

— Сніг буде...

— Як?

— Ворон сьогодня на тиліграфнім стовбу сидів—на північ каркав... Сніг-то він звав. Живі будем—з голоду не помрем, нічого що жито ізверху ніби примерзло—відомо стеблина, зернятка земелька не даст обійтись...

2,000 тракторів з Америки

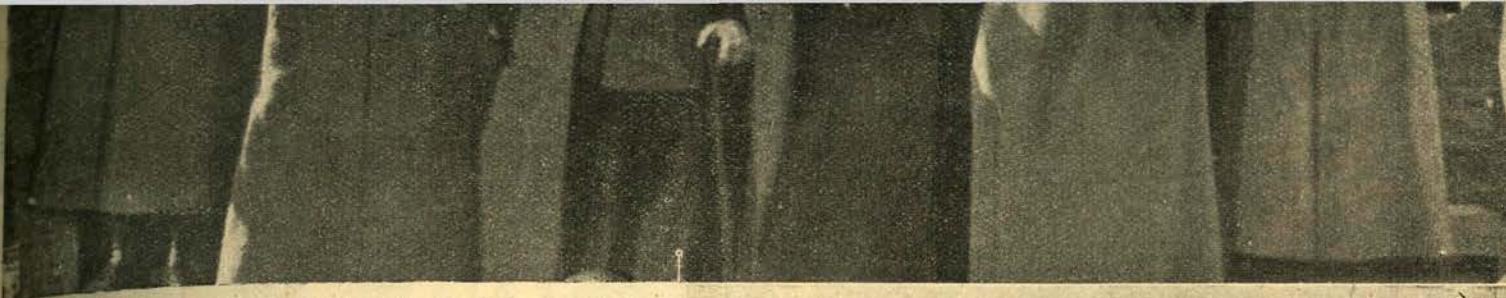
У Америці нам замовлено 2.000 тракторів, також інших хліборобських машин необхідних нам для підвищення сільського господарства: Це замовлення обійтиться нам у мілійні доларів (біля двох мілійонів карб.). Третину цих тракторів буде відправлено через Одесу, останні—через Новоросійські порти. Трактори вироблятимемо відома компанія Ф. Гда. Перша партія тракторів прибула до Одеси в лютому, друга партія—900 штук прибуде в осені. Це замовлення є початком цілого ряду інших замовлень.

Т. т. Риков, Раковський, Петровський, голова ЦВК Грузії та Закавказзя — Міха Ішакая, Калінін, та Предраднаркому Грузії — Еліава.

Сесія ЦВК СРСР

У Тифлісі

Т. т. Риков, Раковський, Петровський, голова ЦВК Грузії, та Закавказзя — Міха Цхакая, Калінін, та Предпрацікому Грузії — Еліава.

Сесія ЦВК СРСР

У Тифлісі

Сесія Союзного ЦВК, що вілбулася в Тифлісі (за постановою з'їзду Рад) привела до зближення кавказьких народностей з членами уряду.

По Україні, зокрема Донбасі, Кубані, Дону, Айзербаджані, Грузії, величезні маніфестації зустрічали проїзд на сесію членів Союзного ЦВК. Представники уряду майже скрізь виступали з промовами.

Головною справою роботи Сесії Союзного ЦВК було затвердження Союзного бюджету.

Великої ваги в роботі Сесії набрало ухвалення закону про зниження на цей рік сільсько-господарського

Будинок оперного театру де вілбуався з'їзд.

податку на 170 мілійонів карб. Таким чином селянству в цьому році буд полегшено податок на одну третину.

Сесія також дала директиви урядові про необхідність в найскоршому часі видати закона про зниження податку на кустарів, на садки, на городи, виноградники. Визнано необхідним дати більшу допомогу районам, що постраждали від посухи.

Т.т. Риков, Чичерин дали представникам кавказьких народностей пояснення про наше міжнародне становище.

Східні народності побачили й почули в себе вищу владу, що не тільки керувала їх визволенням від рабства, а й разом з ними вирішує державні справи.

Військовий парад на проспекті Шота Руставелі.

Т. Г. Шевченко.

кріпацького художника—маляра в ручні до славнозвісного представника класичного напрямку в мальарстві, до академика Брюлова, Шевченко, звичайно, підпадає під вплив цього напрямку. Заслання, відірвавши його від застарілої атмосфери академії, дозволяє йому трохи позбутися впливу мертв'ячого класицизму і повернути до старого реалістичного мальарства.

В своєму щоденнику, 1857-го року, Шевченко пише: „Про мальарство мені думати нема чого. Першим естампом моїм буде гравюра „Казарма“ з картини Гецера, а потім гадаю випустити своє власне чадо „Притчу про блудного сина“, пристосоване до наших звичаїв... Прикриваючись біблейською назвою, поет творить картини протесту проти тодішнього нестерпимого миколаївського режиму... „Покараний солдат“, „Кара шпіцуру-тенаами“, „Товарищ“ шлють фарбами прокльони жорстокій царській сол-

Белика спадщина, що досталася українському народові від Тараса Григоровича Шевченка, містить не тільки поетичні його твори, що дали йому невмірущу славу, а й твори мальарські.

Великий поет України був незвичайним для свого часу майстром пензля. Як думи і поеми, картини й малюнки поета перейняті палким чуттям ненависті до пануючої класи гнобителів...

Потрапивши з „хлопчиків“

Потрапивши з „хлопчиків“, кріпацького художника—маляра в ручні до славнозвісного представника класичного напрямку в мальарстві, до академика Брюлова, Шевченко, звичайно, підпадає під вплив цього напрямку. Заслання, відірвавши його від застарілої атмосфери академії, дозволяє йому трохи позбутися впливу мертв'ячого класицизму і повернути до старого реалістичного мальарства.

тенами“, „Товарищ“ шлють фарбами прокльони жорстокій царській сол-

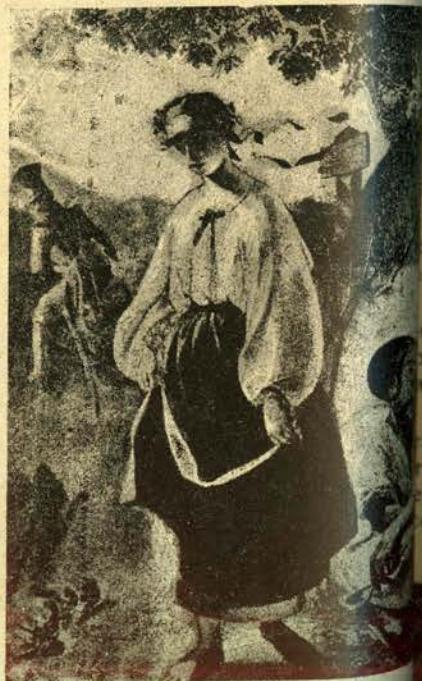
Життя в засланні серед киргизів дозволяє Шевченку скористуватися своєрідним побутом кочовників, як натуральні зробив його фоном для своїх авто-портретів... Такі картини: „Шевченко малює“ і „Шевченко дивиться, як крається з кішкою“...

При розгляданні творів Шевченка, насамперед мимо хітъ вражає дивна ріжно-бічність його таланту: нема такої галузі мальарства в якій би він не працював,— тут бачимо історичні твори, маємо чимало портретів і, нарешті теми побутового характера.

Між його поезією, з одного боку, і малюнками з другого, вбачають певну аналогію.

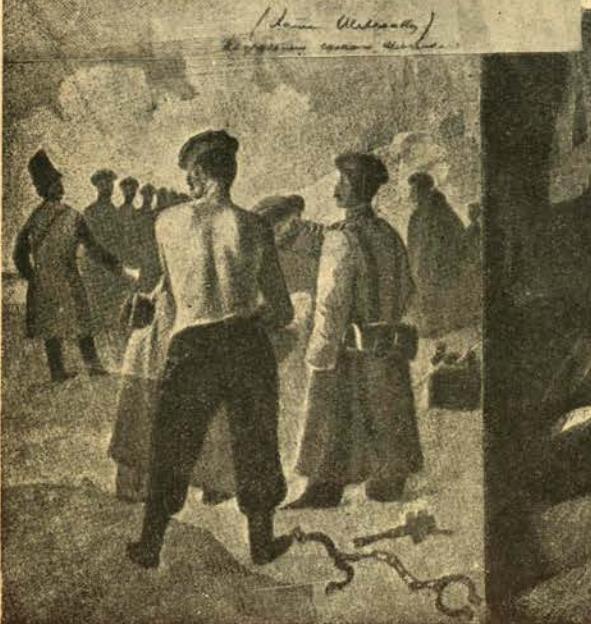
Оборонець „зневажених і ображених“ і покриток у своїй поезії, і мальарстві, як ми вже бачили—він дає нам цілу серію малюнків з їх

Малюючи природу він вміє розглядіти в ній яку заложену в кожнім данім мотиві й передати це в малюнкові,

„Катерина“, мал. Шевченка.

В своєму щоденнику, 1857-го року, Шевченко пише: „про малярство мені думати нема чого. Першим естампом моїм буде гравюра „Казарма“ з картини Гецера, а потім гадаю випустити своє власне чадо „Притчу про блудного сина“, пристосоване до наших звичаїв... Прикриваючись біблейською назвою, поет творить картини протесту проти тодішнього нестерпимого миколаївського режиму... „Покараний салдат“, „Кара шпіцрутенами“, „Товарищ“ шлють фарбами прокльони жорстокій царській солдатчині, жертвою якої був і сам поет.

люнками з другого, вбачають певну аналогію.

Оборонець „зневажених і ображених“ і покриток у своїй поезії, і малярстві, як ми вже бачили—він дає нам цілу серію малюнків з їх

Малюючи природу він вміє розглядіти в ній якусь заложену в кожнім данім мотив і передати це в малюнкові,

Зусиллями друзів, Шевченка вирвано було з забороненої академії, де йому за енергійну роботу на ворами дали скоро звання академіка.

Малярська спадщина великого кобзаря не від своєм змістом від його поезії, і загострене класичними настроями підкреслює широчину і багатогранність творчої натури.

Зверху, хата Шевченка в Кирилівці.—Днювання в степу.—В кайданах.—Могила Т. Шевченка до 1923 р. Картини „доброго, старого часу“—поліцейські охороняють могилу в шевченківські дні, не допускають до неї людей.—Могила Т. Шевченка 1923 р. Замісце хреста—казеного знака казенного прав

славія, робітники й селяни Канівського повіту поставили на могилі 1 червня 1923 р. памятник.

18 Березня 1871 року

1870 – 1871 року Франція воювала з Прусією.

2-го вересня 1870 року Французыку армію в бою при Седані розбили прусаки, що рушили до Парижу.

На оборону Парижу стало все робітниче населення. Утворено буржуазний «тимчасовий уряд національної оборони» а також національну гвардію чисельністю до 600 тис. чоловіка. Однак, буржуазному урядові озброєні робітники здавалися небезпечнішими, ніж пруська армія, і він незабаром вступив на шлях зради інтересів працюючих.

Підписано було тяжкий мир. Робітники Парижу не згодились на цього і продовжували оборонятись.

Тьєр, що стояв на чолі Паризької буржуазії, пробував обезпороїти народну гвардію, але не мав ніякого успіху.

Все паризьке населення повстало проти уряду Тьєра. Тьєр зі своїми прихильниками у Версалі і звідти керував проти робітників, разом з пруською армією.

В Парижі у цей час влада перейшла до центрального комітету національної гвардії і оголошено було Комуну.

Луїза Мішель.

«Червона Діва», одна з видатніших комунарок, засуджена до заслання в Нову Каледонію.

Це було 18 березня 1871 р.

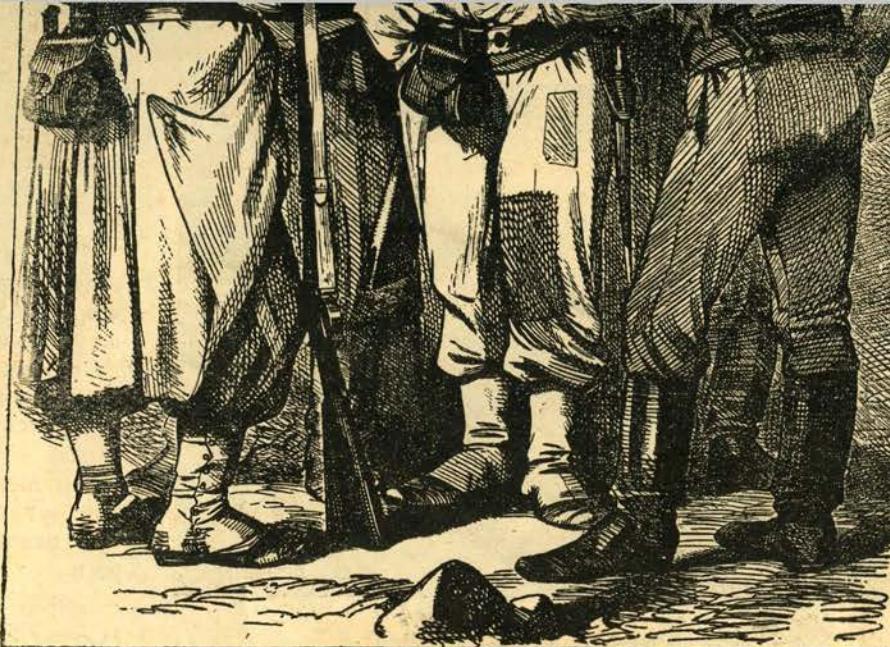
За своє коротке існування комуна здійснила деякі революційні заходи: загальне озброєння народу; виборність всіх урядових осіб; відокремлення церкви від держави і т. д.

Недовго проіснувала комуна. 20 травня версальці (контр-революціонери) захопили всі фортеці біля Парижу і з 21 до 28 травня справляли кровавий бенкет перемоги. В цей тиждень версальці розстріляли замордували до 3000 душ.

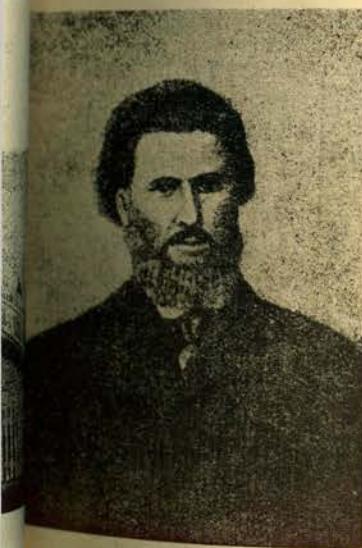
тик зі своїми
Версаль і звідти керував проти
робітників, разом з пруською армією.

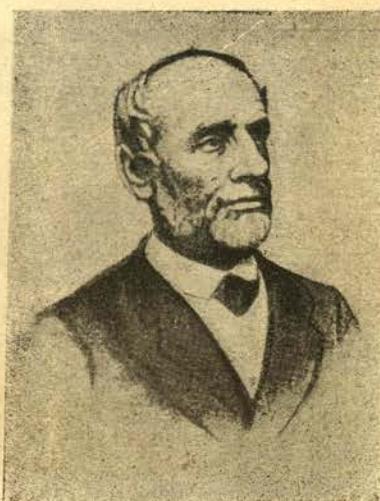
Людовик Адольф Тьєр.
Буржуйський політик, який відіграв роль у розстрілі комуністів після подій в Парижі.

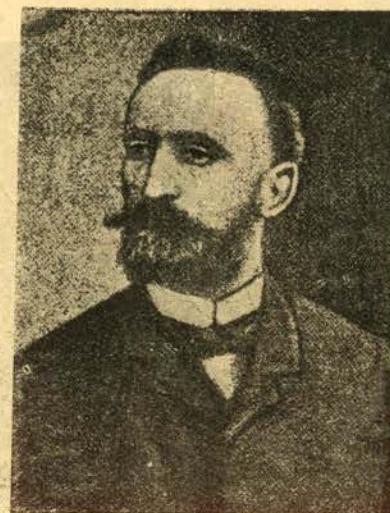
Типи оборонців барикад.

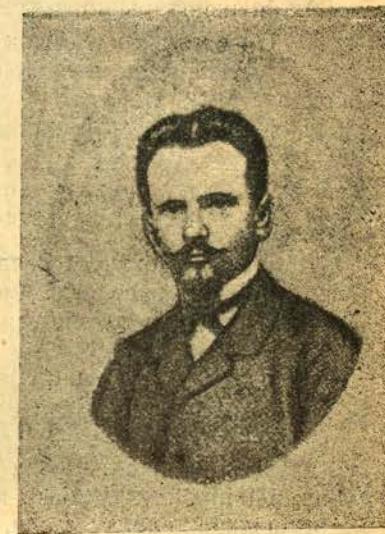
Люсен-Еглен Варлен.
Робітник, член Комуни, один з
видатніших діячів Інтернаціоналу,
розстріляний без суду
28 травня 1871 р.

Луї-Шарль Делеклюз.
Член Комуни кандидат радикальної партії, уповноважений по
військових справах, загинув
на барикаді.

Генерал Ед.
Член комуни, уповноважений по
військових справах, засуджений
до 20 років каторги.

Домбровський Ярослав,
Генерал Комуни, забитий на
барикаді 23 травня 1871 р.

Це було 18 березня 1871 р.

За своє коротке існування
комуна здійснила деякі революційні заходи: загальне озброєння
народу; виборність всіх урядових осіб; відокремлення церкви
від держави і т. д.

Недовго проіснувала комуна. 20 травня версалісти (контр-революціонери) захопили всі фортеці біля Парижу і з 21 до 28 травня справляли кровавий бенкет перемоги. В цей тиждень версалісти розстріляли замордували до 3000 душ.

Всього ж за Паризьку
Комуну загинуло по-над 70.000
душ. Так буржуазія помстилася
пролетаріату за його спробу
взяти владу в свої руки.

Г.М. Лебідь.

НА ПОРОГАХ...

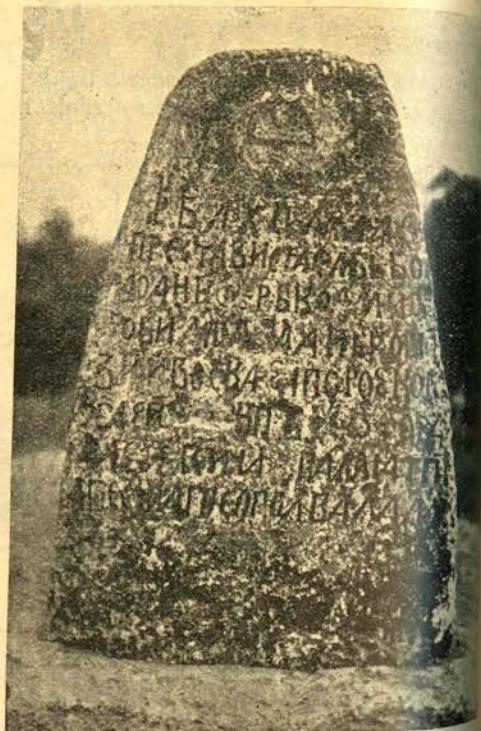
Байдинь січ. Перша січ Запоріжська.

Катером від Катеринослава спускаєтесь вниз по Дніпру до села Чапель,—40 хвилин пройшло і вже чуги рев Кодацького порогу...

А далі вже дубом пливете через пороги—де по каналах, а де й просто через поріг...

Навколо краса дика, чарівна і вільні вітри й рев порогів, чудесне повітря, чудесні краєвиди—ще невідкрита Америка в У.С.Р.Р. Ліси на островах, по берегах —вирубано, але буйний молодняк зелено пнеться з землі—тільки б не спасали його худобою і знову би зеленіло-б усе

не було Січі, ій богу, не було, хоч про це нам казали і М. Гоголь і Сава Божко і ще якийсь „собственный корреспондент газеты „Коммунист“—це вони собі „поэтическия вольности“ (дозволили)—тут курорт; ліси, гарне купання і чарівна „Думна Скеля“ над Дніпром. Тут Дніпро круто повертає по-над м. Запоріжжям на схід і вночі коли сходить місяць—золота доріжка лягає вздовш Дніпра і здається, що золотий Дніпро несе воду в да-

Могила кошового отамана Івана Сірко.

лекі, неясні далі... Ех—осюди-б лік тись”!..

Куди тому Кримському місяцеві у Остапа Вишні... Посадить-би його у сяшну ніч на „Думній скелі“—отого Осташнію—побачив-би чий місяць краше-

Ну, а біля великої Хортиці—мала тиця, отут Байда Вишневецький заклав запоріжську тристароків тому... до часу склонилися вали, фортеці... Байдинські скелі серед Дніпра, неприступне гніздо гульливих степовиків. Великий запоріжський починається зараз за

...і діли вже дусом пливете через пороги — де по каналах, що зважають дніпро несе воду в да-

Навколо краса-
дика, чарівна і вільні
вітри й рев порогів,
чудесне повітря, чу-
десні краєвиди — ще
невідкрита Америка
в У.С.Р.Р. Ліси на
островах, по берегах
— вирубано, але буй-
ний молодняк зелено
пнеться з землі —
тільки б не спасали
його худобою і знов-
би зеленіло-б усе
тут...

Білопіннявий „дід“
ненаситець гуде, реве
— на кілька верстов
чутно його голос...

Тут, кажуть, пе-
ченіги князя Свято-
слава забили; а над
Ненаситцем — гора, а на горі біля цвинтаря — доісторичне селище
іїхній цвинтар — пра-пра-прашурув наших...

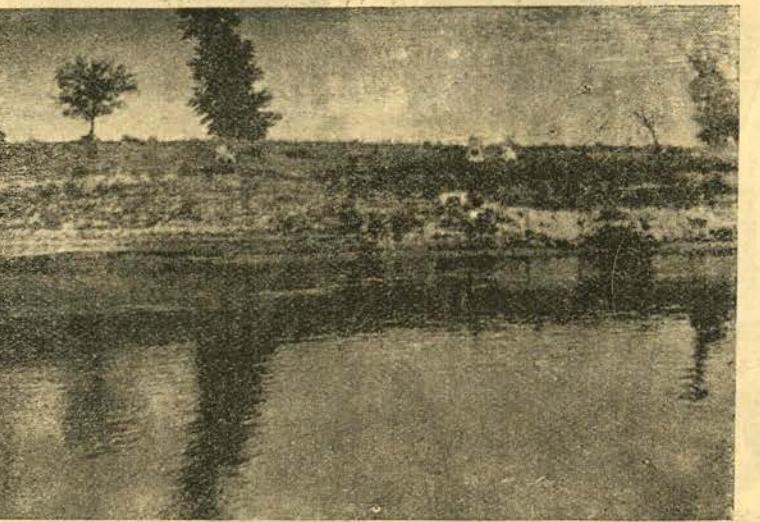
Ой багацько ці місця див видали...
А за порогами — острів Перун, Стрімка скеля.

„Цей велетень — граниг
Із сизих хвиль Дніпра
Рвонувся до небес
І скам'янів в пориві“.

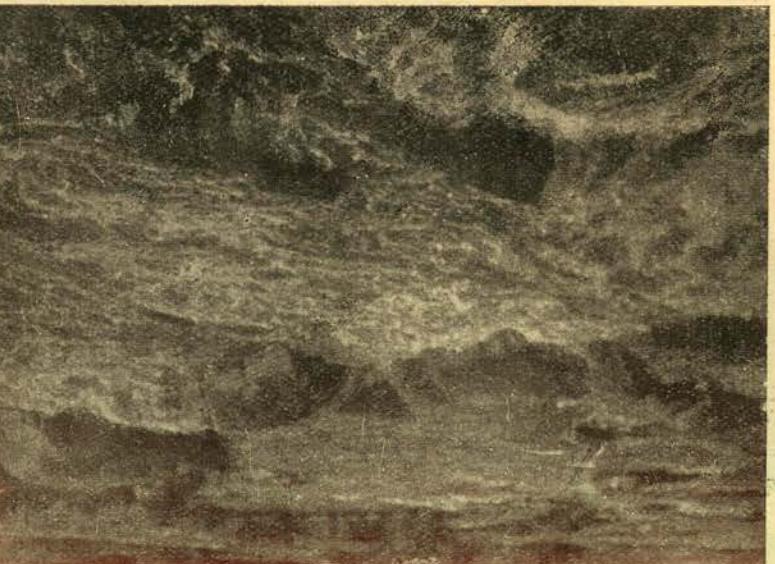
Навколо безкраї степів і Дніпра, а се-
ред Дніпра насправді, мов лев з високо
піднятою головою — острів Перун. На ньому
тирса-трава шелестить, в траві — гнізда
 качок диких, а на камінні, проти сонця,
гріються живі обрухи — полози (удави на-
ські).

Далі — Кічас... Перед майбутніми шлю-
зами Дніпро звужується, між граничних бер-
егів швидко линуть води, а глибина до 30.
сажнів...

Колись тут була глухина, дичавина,
тепер будують робітники нову казку...
Минаєте міст-мережку і... раптом перед
вами Хортиця — велика Хортиця (де ніколи

Що залишилось од лісів козацьких.

Білопіння — ненаситець — «Вовче горло»

лекі, неясні далі... Ех — осюди б
тись!..

Куди тому Кримському місяцю
у Остапа Вишні... Посадить-би його
сяшну ніч на „Думній скелі“ — отого О.
Вишню — побачив-би чий місяць краше

Ну, а біля великої Хортиці — мала-
тиця, отут Байда Вишневецький закла-
запоріжську тристароків тому... до
часу склонилися вали, фортеці... Ба-
січ, стрімкі скелі серед Дніпра, непри-
гніздо гульливих степовиків. Великий
запоріжський починається зараз за
тицею знівечений він зберіг свою
тепер лісництво взялось охороняти
кінський луг од порубок і через недовгі
тут певне знову зазеленіють огорожені
реги.

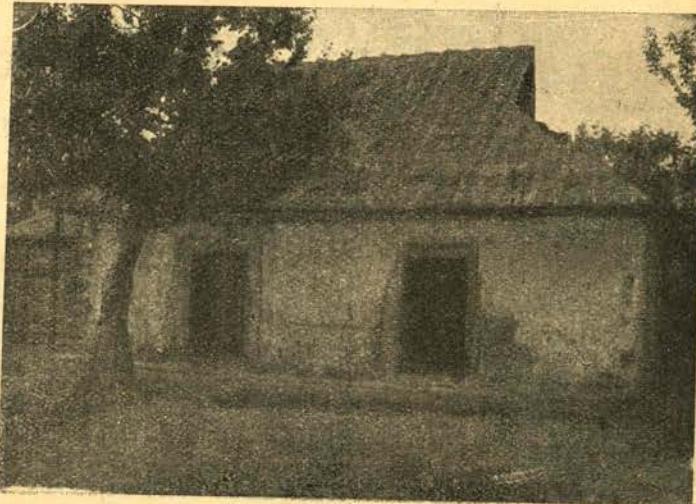
В м. Никополі — в соборі є запо-
різькі речі: ковші отамана Сірка; анало-
гії січової церкви (його запоріжці
чили в Царграді — кажуть Іван Златоуст завжди читав з
аналоєм). А то ще є курінь запоріжський в Никополі — в
зараз... курятину мають цей курінь
ти до музею.

Вишче Никопо-
біля с. Покровськ — остання січ, а
с. Капулівки — січ-
томлицька — тут
істориків — археологів
ціле море цікавих
хідок. „Копнеш
не люлька козака
так грош“, каже
томний історик
ріжжа Дмитро
вич Яворницький
рок літ праці
історії Запоріжжя
цей „останній курінь“
— і люблять і по-
тують його люди
тернославські
„Старий стаю-“

ку", казав Яворницькому чутъ не столітній лоцман: „оце перевезу вас через пороги в останній раз—та таке що й помирати можна”...

Гарно на порогах—гарно і тут на січах останніх—цілі сотні річок, струмків; хащі були тут колись страшенні. В Капулівці—могила страшного „Урус-шайтана“ Івана Сірка—славетнього розбишаки—отамана кошового... А далі—далі Херсонщина... Там Дніпро не такий—він широкий і тихий пливе до моря... Пройдуть 20—25 літ і на тих місцях, де „шумами трави співа старовина“ зашумлять трактори, загудуть гудки заводів, сонцем засяє електрика. Зараз треба встигнути детально дослідити запоріжську старовину і взяти все, що можливо під охорону. Історія іде невпинно вперед!..

Сьогодня розповідаю про пороги сьогодняшнього дня; незабаром розповім про пороги майбутнього — про їх електрифікацію.

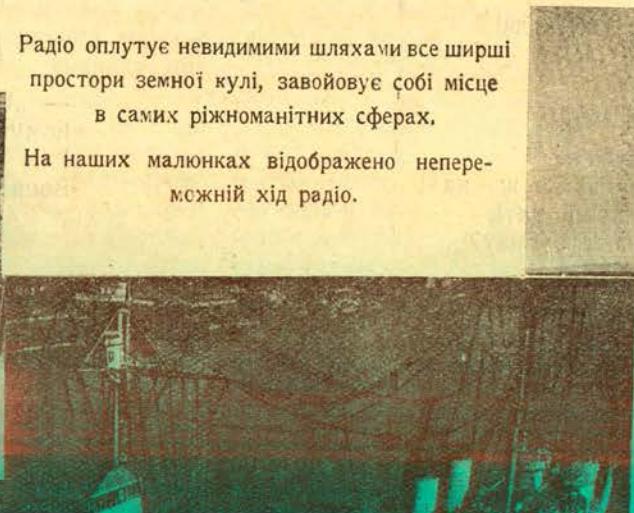

Рештки Запоріжського куріння в м. Никополі.

Перемога над простіром

Радіо оплутує невидимими шляхами все ширші простори земної кулі, завойовує собі місце в самих ріжноманітних сферах.

На наших малюнках відображенено непереможній хід радіо.

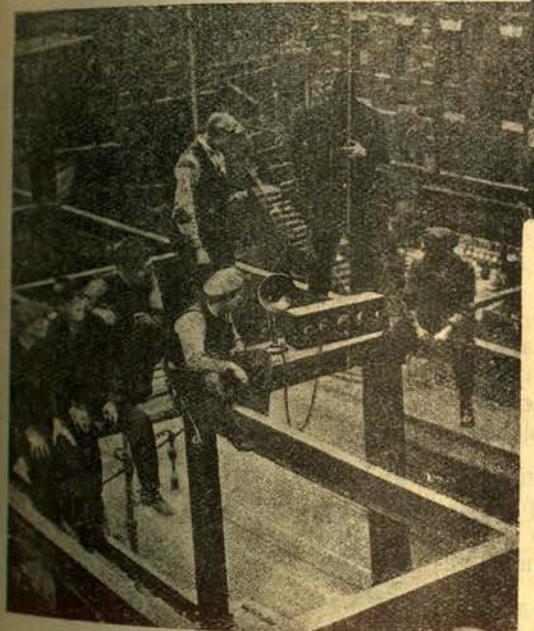

в самих ріжноманітних сферах.

На наших малюнках відображені непереможний хід радіо.

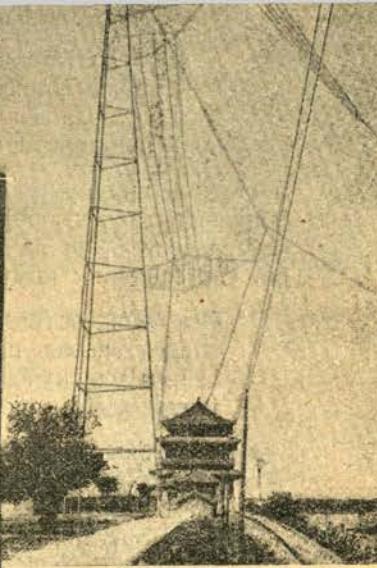
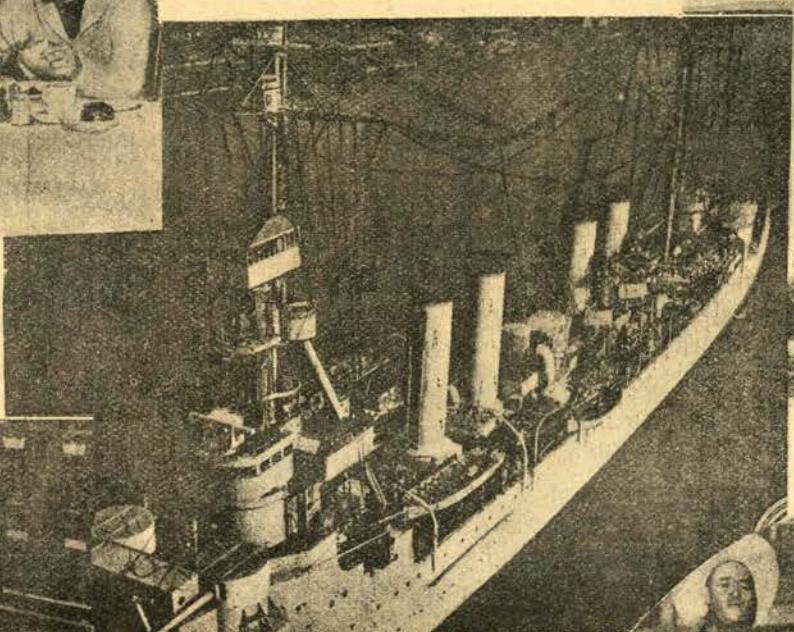
Під час спочинку на протязі шестиденних гонок, велосипедисти розважаються слухаючи радіо.

Робітники під час спочинку слухають концерт, що даються місцевими станціями (в Америці). Не дивлячись на те, що радіо серед кричливих брусів, працює добре.

Радіо на морі

Готовим спорудженням для установки антени на пароплаві є мачта. В часи спочинку матроси слухають концерти в Європі, Америці.

Окрім Європи, Радіо завойовує сім місця й на сході. На малюнкові радіо-башта в м. Пекін.

На вулицях Берліну поширено радіо-шарманки. На нашім малюнкові слухають концерт такої радіо-шарманки.

В. Сосюра.

...У Січі шум, у Січі співи...
 Сміються бліді шинкарі.
 Над ними сонне і щасливе
 Сміється сонце у горі.
 Воно невмите і червоне,
 од нього блиск ясний такий!
 До церкви кличуть древні дзвони,
 і йдуть і йдуть Січовики...
 Невже ж і я з орлами Січі!?
 В огні багряної мари
 горять обпалені обличчя
 вбрання пістолями горить...
 Тут і поляки і татари,
 старі і юні козаки...
 Жінок нема. А на базарі
 уже одчинено шинки.
 Шинки й церкви... Оце так воля!
 І це — республіка така!?
 Одні невмиті босі й голі
 на смерть ідуть за п'ятака!...
 А другі ситі та пузаті!
 А кошовий? погляни! Це ж — кат!
 Хіба це воля в власній хаті,
 коли всім править гетьманат?!...

Послухай, що шумить голота...
 Вона зібралась у юрбу,
 вона дзвенить, як на роботі
 рої сьогодняшніх комун...
 Ось — ось, затоплять отамана,
 вперед — назад прибой — одбой...
 „Надів блискучого жупана
 і лумас він — царь і бог!“...

Тарас Трясило

(Уривок з роману)

Це все — брехня!... І знов голота
 шаблями блискає, шумить...
 А курінний роззявив рота,
 розставив ноги і мовчить...

„Це — хто?“... І от, з юрби виходить
 смуглявий і стрункий козак...
 Він по рядах очима бродить...
 Гуде козацький Комнезам...

„Товариш!“... А сам, як небо...
 Слова — не близькавка, не ніж...
 „Спочатку, товариство, треба
 своїх порізать нам панів!...

Ажось вони стоять з хрестами!...
 (і на старшину): Ось вони!...
 Хто — на Вкраїну?“. Знявся гомір,
 чуби, неначе буруни...

А сонце хилиться, мов п'яне,
 і на жупани точить кров...
 „Дозвольте, пане отамане,
 його кійками запороть!“.

— „Беріть його!“... — „Бегіть!“... І рота
 йому зав'язують... О, гнів!
 І це підтримує голота!?
 Вона ще віріть у богів!?

Чого не можу їм сказати я
 й оману прокляту розбить?...
 А з ганку піп: „О, любі браття,
 Всім серцем бога возлюбіть!“...

Даремно все!... і зброя грає,
 й хоч поросят клади в штані!...
 А в Соймі руки потирають
 і хилять келехи пани...

Крізь вітер часу серце чує,
 ...

А другі ситі та пузаті!
А кошовий!? поглянь! Це ж—кат!
Хіба це воля в власній хаті,
коли всім править гетьманат!?

Послухай, що щумить голота...
Вона зібралась у юрбу,
вона дзвенить, як на роботі
рої сьогодняшніх комун...

Ось—ось, затоплять отамана,
вперед — назад прибой—одбой...
„Надів блискучого жупана
і думає, він—царь і бог!“...

— „На турка хоче нас погнати,
а на Вкраїну—не пора!“...
— „Це ж там під паном стогне мати!“...
— „Це ж там під паном стогне брат!“...

— „Без балачок!“... Кричить отаман:
„роздбийтесь зараз, хто—за ким!“.
І от прийшли попи з хрестами,
Й рядами стали козаки...

„Наліво стань, хто—на Вкраїну,
направо—хто на турка йде!“.
А небо дивиться осінне,
як Січ хвилюється й гуде...

Спадає листя золоте
на вуса, лульки й жупани...
Хтось крикнув: „Хлопці! Це не тві!
Нас дурять гетьман і пани!...

За мною—хто! Вперед, за волю!
Гей, курінний, держи штані!“...
Та шибонув його з пістоля
в лиці пузатий курінний..

Упав козак... Стоїть голота
Ще менше серцем молодим...
На трупі листя позолота,—
над трупом—од кадила дим...

„Нам треба туркам і татарам
за ці чальоти одсіч дать!
Ну, а тоді і пан сдари
не утіче“...—, Це їрунда!

йому зав'язують... О, гнів!
І це підтримує голота!?

Вона ще віріть у богів!?

Чого не можу їм сказати я
й оману прокляту розбить!...
А з ганку піп: „О, любі браття,
Всім серцем бога возлюбіть!“...

Даремно все!... і зброя грає,
й хоч поросят клади в штані!...
А в Соймі руки потирають
і хилять келехи пани...

Крізь вітер часу серце чує,
і думка знає: так було!
„Нехай пся-крев за нас воює,
а ми... приборкаєм село!“...

Слова попа, немов сопілка...
А курінний не ловить гав!...
„На турка -хто? тому—горілки!
Пий до несхочу!... Я сказав“.

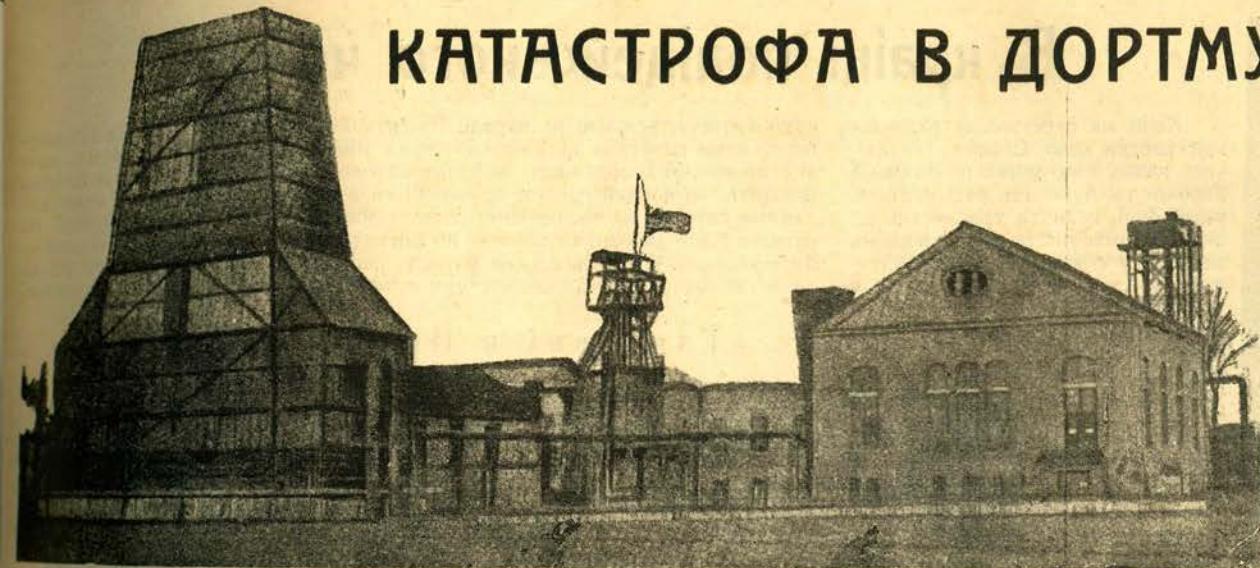
На зборі сонця позолота...
„Гей, на човни!“—„Пора!“ - „Пора!“...
І от... Розходиться голота. .
Дурна, чубата дітвора...

Залляли пельку... Одшуміло...
Розвіявсь од кадила дим...
і кров засохла... А Трясило
не вірить ще очам своїм...

Помацав трупа... „Так... Іване,
клянусь над прахом я твоїм,
що скоро стану отаманом,
розвію цей проклятий дим“...

І руку тисне козакові,
холодну руку... „Не пора..
Ще довго ллятись власній крові
на глині власного двора...

Ще довго... Так... Село я знаю.
Але близький повстання день!“...
А Січ прaporами лунає,
а Січ горілкою гуде...

Шахта „Міністр Штейн“

11 лютого ц. р. по всьому світі рознеслася страшна вістка про загибель 150 гірняків в шахті «Міністр Штейн», що належить фірмі Стінеса.

«Стихійне лихо», як запевняє німецька буржуазна преса, спричинилось до вибуху в одній із шахт Дортмунду і вирвало з лав трудящих півтораста здорових робітників, занапастивши сотні родин.

Дортмунд містича в Прусській провінції Вестфалії, це один із головних промислових пунктів Західної Німеччини. Існуючи з IX століття, Дортмунд широко розвинув мережу сталелітейних заводів, довів до величезних розмірів добуття кам'яного вугілля, виробляє він дуже багато машин і успішно обростає броварнями.

Не вперше, звичайно, платять своїм життям робітники і їхні родини за добробут Стінесів та інших вугільних королів. Хижакська система визиску земних надр пояснюється одним твердим принципом:

Яко мoga менш цінностей викидати туди, звідки цінності черпаються.

Кілька віків стоять Дортмунд — і століття ці скривлені тисячами жертв.

Суровий досвід каже, що коли при вибуху

КАТАСТРОФА В ДОРТМУНДІ

Сто п'ятдесят

Мовчки, з острахом
ждуть відомостей з чорної ями жінки, матері,
діти.

Але мало радісного
обіцяє чорний льох.

Сто п'ятдесят істот
віддано в жертву королям країни чорного золота.

Сто п'ятдесят домовин — сотням нещасних людей.

„Стихія“

І можливо, через те, що вибух на шахті «Міністр Штейн» — це не тільки стихійне лихо, а й кривава даніна хижакькому капіталові, — півтораста тисяч найубогішого населення пішло слідом за сто п'ятдесятю трунами.

Ця грандіозна трагурна процесія — грізний

Допомагають робітнику, що задихнувся від газів.

лав тру

тні родин.

Дортмунд містича в Прусській провінції Вестфалії, це один з головних промислових пунктів Західної Німеччини. Існуючи з IX століття, Дортмунд широко розвинув мережу сталелітей-х заводів, довів до величезних розмірів добуття кам'яного вугілля, виробляє він дуже багато машин і успішно обростає товарнями.

Не вперше, звичайно, платять своїм життям робітники іні родини за добробут Стінесів та інших вугільних королів.

Хижакька система визиску земних надр пояснюється одним

єрдим принципом:

Яко мога менш цінностей викидати туди, звідки цінности спрашуються.

Кілька віків стоїть Дортмунд—і століття скривлені тисячами жертв.

Суворий досвід каже, що коли при вибухах не загине шахтар з руною, сувора доля аздожене його вугле-кислим газом, що дуже швидко заповнює усі щілини.

Так віками криваву жертву капіталові риносиуть армія рудокопів.

О 8 год. вечора рознеслися неясні чутки про катасрофу в шахті «Міністр Штайн».

Збожеволілі жінки, кинулися до шахти. Багаточасичний на-
товп пот-

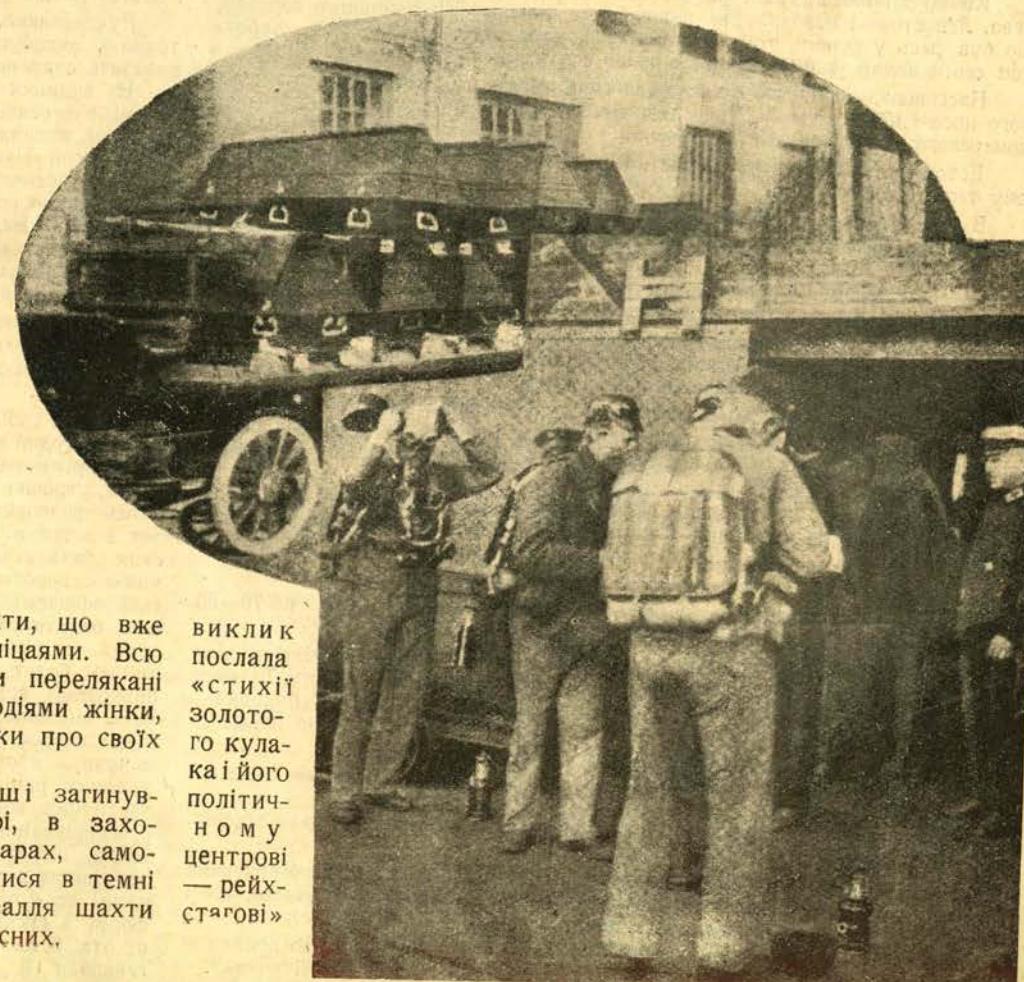
плив до шахти, що вже виклик охопленої поліцаями. Всю ніч простояли перелякані трагічними подіями жінки, чекаючи звістки про своїх близьких.

Товариші загинувших — шахтарі, в захоронних машках, самовіддано кинулися в темні і страшні провалля шахти рятувати нещасних.

Кривава дата під лижаком капіталові, — півтораста тисяч найубогішого населення пішло слідом за сто п'ятдесятою трунами.

Ця грандіозна траурна процесія — грізний

Допомагають робітнику, що задихнувся від газів.

... бітники зі станції спасіння рятують товаришів.

Робітники станції спасіння відправляються в шахту на допомогу.

В овалі — труни з останками загинувших робітників.

К. Лібкнехт—18 років.

Коли ми переїждали радянський кордон коло Себежа, вертаючись назад з мандрівки по Західній Європі, то було так радісно, наче після бані, коли ти три місяці не знов, що таке чиста горяча вода на забрукану спину. А коли кондуктор, що ішав при нашому вагоні в той самий мент, як потяг наш чміхнув під арку, на який було написано „Пролетарі всіх країн, єдинайтесь“ — коли, ж, той кондуктор сказав товстошкіром американцеві по англійськи:

— Тут уже не має джентельмен, а є товариши! —

— І коли

зразу американець зробився ввічливим, як мило—(куди й ділась його пиха), — ми мало не танцювали.

Це було тому, що останні переїзди крізь буферні буржуазні держави—Литву й Латвію, кидають останній фляк болота в свідомість кожному, кому погано пахне теперішній захід.

Ці буферні держави, або як їх ще називають лімітні, збудовані на дрібних грабунках, але таких в'ідливих і нахабних, як своїх робітників і селян, так і тих, що силою обставин повинні їх переїжджати з нашого Союзу. Це їх пожива. Тому вештається непотрібна кількість контролерів, — усяка погранична чиновня, що копається в твоїх чумайданах і, виконуючи волю Англії, одирає всі радянські газети, і т. д. і т. ін.

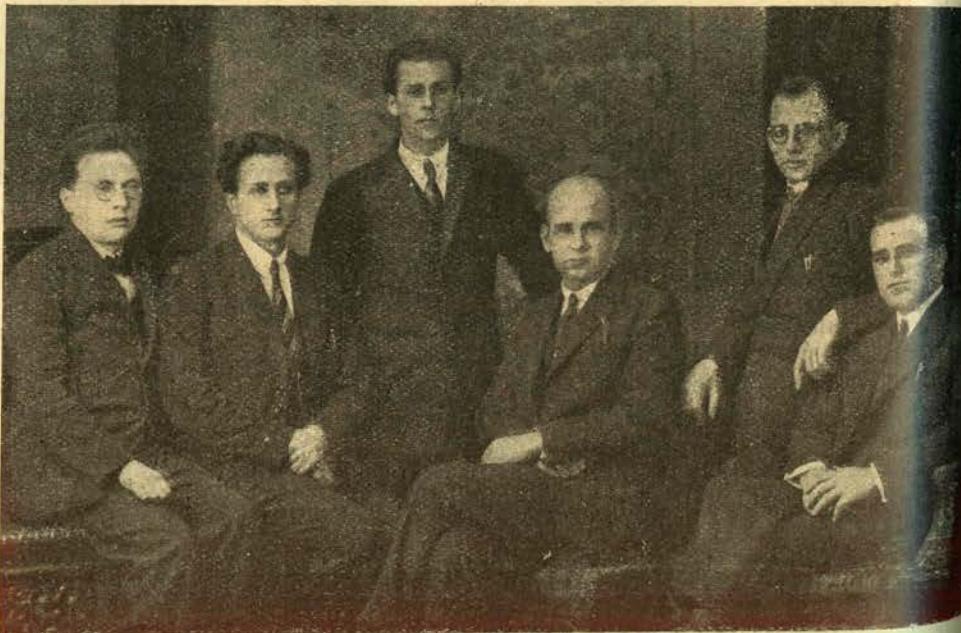
І приходиться, щоб переступити в Європу, дозволяти Союзові терпіти це все.

Він здається єдома байка про лева й комаря, який лишився переможцем. Байка ця не має реального ґрунту. Є кращий і ймовірніший варіант її.

Комар здійнявши галас на все своє комарине горло кинувся в бійку на лева. Лев стояв і мовчав. Він дивився за більшим і страшнішим ворогом, що був десь у кущах, тому й дозволив комареві сіти на свій ніс. Хоботком своїм комар упівся в живе і почав ссати кров.

сухи витягаються, мов на параді. Пам'ятники також мертві... За Бранденбургськими воротами ціла низка усіх німецьких баронів з каменою головою зі старовинної колоди карт. Асфальт налюксований автомобільними шинами, близький, як чорний паркет, а увечері коли засвітять ліхтарі всі вони освітлюються смугами як на ночному льоду відбиваються в тому асфальтовому, як і в окраїнах все доходні будинки — п'ятиповерхові. Їх настрій власницький — буржуазний. Одгородився, насувався — „оце мое“ — насунув гостру шапку даху тай позиркує в малесенькі темні притемні віконечка. Віконечка маленькі

Гартовці в Празі.

Р. Якобсон—теоретик російської і чеської поезії, В. Поліщук, П. Тичина, А. Приходько, — Радник Повпредства ССРП в Празі, Вайскопф—німецький пролетарський поет, О. Досвітній

щоб сонце не заглянуло щоб ніхто не бачив що господар в середині розігравав наявіт радіо — для свого куточка.

Рух великий. Постійно в рухові потяги міської залізниці, підземні трамваї, автобуси, авто і тільки після 12 годин ночі, коли все це вилазить, старовинні коости запряжені кіньми.

теперішній захід.

Ці буферні держави, або як їх ще називають лімітні, збудовані на дрібних грабунках, але таких в'їдливих і нахабних, як своїх робітників і селян, так і тих, що силою обставин повинні їх переїздити з нашого Союзу. Це їх пожива. Тому вештається непотрібна кількість контролерів, — усяка погранична чиновня, що копається в твоїх чумайдах і, виконуючи волю Англії, одирає всі радянські газети, і т. д. і т. ін.

І приходиться, щоб переступити в Європу, дозволяти Союзові терпіти це все.

Всім здається єдома байка про лева й комаря, який лишився переможцем. Байка ця не має реального ґруту. Є кращий і ймовірніший варіант її.

Комар здійнявши галас на все своє комарине горло кинувся в бійку на лева. Лев стояв і мовчав. Він дивився за більшим і страшнішим ворогом, що був десь у кущах, тому й дозволив комареві сіти на свій ніс. Хоботком своїм комар упився в живе і почав сссати кров.

Насоввшись остильки, що не було сили триматись, він скотився з левовою носа і впав у траву. Тоді лев тільки торкнувся кінчиком пазура до комаревого тіла і все було за інчено.

Естонія, Латвія й Литва дуже нагадують того зухвалого комаря в свісму теперішньому стані.

В Ризі їduчи туди до нас в купе підсів німецький купець. Далі — більше. Знайомство. Звідки. На сцену вийшов, ще наш дзвінкий полтинник, — а далі запит:

— Чому б вам не попробувати завести діло з Радянським Союзом, відкрити там фабрику чи що? (він спец по взуттю).

— Знаю, каже, — спочатку діло піде горазд, а потім, коли почнуть прибувати червінці, долари — прийде НЕП і скаже: „Гіб сюди червонци, долар... Гіб... ауф відер зеен (до побачення)... нітшево!..“

І він все це проробив на мигах: с початку, як будуть казати: „Гіб! (дай) доларс“, потім як розкланяються капелюхом і потім як „благосклонно“ підтримають його настрій, підбадьорюючи, — „нітшево“ — мовляв, не бійся, аж і треба.

Треба визнати, що основну лінію. Непу, цеб-то радянської політики в умовах його, він досить тонко уловив, хоч і не був у СРСР.

Ми звичайно сперичалися.

— Ось воно, як німці їздять. Еге... А потяг мчить кілометрів по 70—80 на годину, не так як лімітні.

В окнах ритмично проходять розграфлені поля, прочищені ділянки лісу і обсаджені деревами (ловідались яблунями, черешнями й ін.) дороги. Ділянка в пару десятин засаджена рівною, як лисиче хутро, лозою, а збоку будинки — кошикова фабрика. Снігу не має — зелені руна. Чинно все як на параді в полі.

Потяг прийшов на станцію, постояв, не зоглядишся, коли він знявся і пішов: ні дзвонків, ні гамору.

Але найбільше враження в вагоні зробила все ж таки німецька уборна. Ну — прямо новела...

В купе почали прискіпуватись — ні до чого: кожна кнопка обміркована і в порядку, вода, попільнічки, електрика. Найшли два дрібних недогляди і радili, що таки й німця підчепили.

В Берліні завітали до Авсема Й Крестінського які дуже тепло приймали нас, як представників укр. пролет. культури — і почався огляд Німеччини.

Берлін, як місто важкий і чиновний. Хмурий, темносірий загальний колоприт разом з фабричним димом осів на ньому. Центр і його будинки акуратні,

R. Якобсон — теоретик російської і чеської поезії, В. Поліщук, П. Тичина, А Приходько — Радник Повпредства ССРР в Празі, Вайскопф — німецький пролет. поет, О. Досвітній —

щоб сонце не заглянуло щоб ніхто не бачив що господар в середині робітниче навіть радіо — для свого куточка.

Рух великий. Постійно в рухові потяги міської залізниці, підземні трамаю, автобуси, авто і тільки після 12 годин ночі, коли все це стає вилазять старовинні корети запряжені кіньми.

На вулицях в день сумно і важко, денне світло Берлінозі не йде, вночі він осяяний електричними сонцями, що відбиваються в асфальті, залізячим похаливим і текучим світлом реклами робить гарне видовище. Кіно-театри фірми „Уфа“ освітлені ріжнобарвними прожекторами з середніми здаються величезними жертвами, де йдуть скучні міщанські фільми, добровічними королевами і ніжними служницями що задармо віддають героям-офіцерам. І тільки Гарольд Лойд і Чарлі Чайлін зірка посміюється добродушно над американськими звичаями.

Найцікавіша з світляних реклам буває на кіно та на всякі конячні, інші „Канторович верк“ („твори Канторовича“ — руми й коняки).

Театр мертвий. Театра немає — є ревю — (огляди), що пеперапчуваються з американських мюзік-холлів.

Уявіть собі, що в продовж кількох годин вам будуть показувати ріжноманітні способи чи-чоток, трошки поспівають і хтось розповість тупий анекдот з естради, вийде хор „русских балалаечников“ — в рубахах-косоворотках (бувші російські офіцери), вийде й потанцює багато раз і багато загсланих по різному жінок, простанція балет щось середнє між цирковими вправами і пантомімою: він хоче, а вона не хоче, а потім обое хочуть і видно як хочуть, — пройде багато жінок в самих ріжнобарвних і фантастичних вбраних, з павінім розгорнуванням хвостів, капелюхів, потім відбудеться парад переодітих деревяними салдатиками, де є в німецькій старій формі і гусарі й grenadiers й піхота й матроси й гармати і генерали й козирянням їм і мушт, а і парад під військовий марш — оце все буде — ревю.

Письменник Йоган Бехер.

Хлопець з жіночими рухами, губки бантіком, напудрений з підведеніми очима сидить і полірує нігти. Штанці коротенькими трубочками захоплюють вершок панчох, що ховається окреслюючи ножку в лякових туфлях. Це «коханка!» За другим столиком трохоповерховий карк із сала, маленьки очки і нижня губа черпаком п'є суміс яйця, рому, горілок і ще чогось — філіп-фляп. Хлопець похитуючи станом томно підвідиться, кличе кельнера, бере в нього паперу й олівця і пише записку. Кельнер относить „коханцеві“ непомітно записку і за кілька хвилин „коханка“ вже в купе з „коханцем“, який ніжно за плечі її обгортав. Трохи випивши він її цілу в губи.

Друге кафе під звуки фокстрота нагадує собою риб'є жерло, де спазматично налягаючи на жіночі тіла, вигинаються в рістні пари. Тут половина проституток, а половина мішанок. У жінок надзвичайно великі ноги. От чому емігрантські книжні і кнагні мають високий курс на ринку любові в Берліні: у них маленькі ніжки.

Але є й другий Берлін і друга Німеччина. Вона дуже помітна на залізниці, коли кінчається робота.

Це ті, що будують і винаходять, ті, що дають змогу влаштувати великі радіо-виставки, ті, що влаштовують демонстрації і стріляють з-за барикад.

Правда, рух будування барикад трохи зовні начебто приголонув і зальпані взятками соціал-демократії влаштовують процеси „німецької ЧК“ при дружній підтримці „хазяїв“ — дейч-націоналів. Революція одгриміла, грозда жовтня не пролилася життедайним дощем і навіть таки анахронізми, як назви берлінських вулиць і площ залишили незайманими: Кайзерплац, Фрідріхштрассе, Гогенцолернштрассе, Блюловштрассе і т. д., як національна гордост соціал-демократії б'ють в очі її досі, але авангард пролетаріату — компартія міцні, перешовши на систему ячейок на виробництвах і гарячуючись у щоденних сутичках за заробіток і т. д.

Коли випустили з в'язниці поета-комуніста Еріха Мюзача, з пропозиції партії робітництво прийшло на вокзал його зустрічати. Групи швидко йдучи розгортаються на вулиці в стройні шеренги, десь з-під полі вихоплеться червоний прапор і вже в уха б'є спів „Інтернаціоналу“. Загін поліції на конях налітає на юрбу, в той саме час, як з протилежного боку згрутувались друга, третя колона. Права поліція демонстрацію розігнала, але довго ще групи гамулились по руляхах з революційними співами. З уст одного робітника ми почули на адресу буржуя, що стояв поруч, таке напруження ненависті, що довго збиралася, що вона сказала нам: Революція в Німеччині, буде більш жорстока ніж у нас, бо це люди що мають взаємну планову ненависть і при своїй розміркованості будуть як холода машина перетворювати її в діло, ламаючи опір вже досить добре організованого фашизму. Там нашого захвату мабуть не буде. Революція буде великим і працьовитим механіком, що вдосконалить техніку гогожанської війни. Це тому що Німеч любить порядок. А боротьба тим страшніша коли вона йде не емоціонально, а за порядком, це-то стає машиною. Коли ми заглибились у робітниче життя Німеччини, ми тільки дужче переконалися у попередньому твердженні.

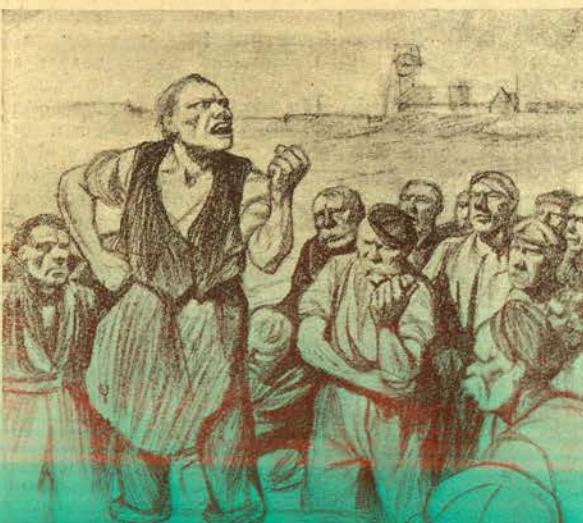
Берлінці довгий час писали свою радіо-виставку. На площі перед величезним дерев'яним ставкою, де міститься виставка, гайдуться величезні реклами автостаті. Бульвар з дерев'яної

жави. Він поліпшив радіоапарат що його можна змінити на граммофон і ще якось там. Тепер свій винахід він повинен просунути в життя. Найкраще коли він витримає конкуренцію за свій винахід відкривши власне підприємство. Він находить собі компанійона і поширює майстерню. Тепер він може говорити сміло з великим промисловим об'єднанням, але таким чином він сам втягається в капіталістичне оточення і підприємство з ризикою цілком перетворитись в експлоататора. Почекувається зараз якось роздвоєність того міцного давнього партіїця. Ось в яких тяжких обставинах, якими вивертами мусить тратитись західно-європейський комуніст.

Справа з винаходами в Німеччині стоїть надзвичайно оригінально. Німці не винаходять, а поліпшують. Всі великі винаходи були зроблені не німцями, бо в них живе геній працьовитості, трудолюбства, який у тупих екземплярів доходить до абсурду, з якого ще Гейне

Художник Рудольф Шліхтер.

сміяється. Зробити сміливі кроки, це так трудно, але обточити і обмацати те за що допогли вчепитись, німецький геній уміє як найкраще. Тому німецька техніка враже відсутністю розмаху, але використанням всіх можливих деталів. Через те німецька техніка все добре повторює і поліпшує в дрібницях, але не робить революційних змін.

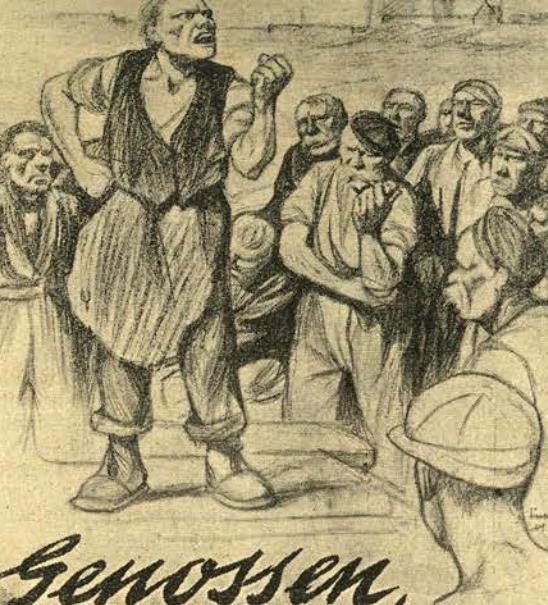
Наприклад, в друкарському ділі найбільшої в Європі друкарні Шпаммера в Лейпцигу, ми побачили такі старовинні лінотипи, що американські порівнюючи з ними як небо і земля. Друкарня ця випускає до 40% книжок всього німецького книжкового ринку. Ми там побачили, що навіть деякі берлінські двохтижневики друкуються там. Величезні ротаційні машини, особлива увага обгортці і готові палітурці, що робить книжку міцною і красивою — це те чого так нам бракує.

Дирекція весь час стежила, щоб ми не заговорили було часом з ким небудь: тим більше що симпатії робітництва і робітниць

співами. З усією буржуйкою, що стояв поруч, таке напруження ненависти, що довго збиралась, що вона сказала нам: Революція в Німеччині, буде більш жорстока ніж у нас, бо це люди що мають взаємну **планову ненависть** і при своїй розміркованості будуть як холодна машина перетворювати її в діло, ламаючи опір вже досить добре організованого фашизму. Там нашого захвту мабуть не буде. Революція буде великим і працьовитим механіком, що вдосконалить техніку гогожанської війни. Це тому що німець любить порядок. А боротьба тим страшна коли вона йде не емоціонально, а за порядком, чебто стає машинкою. Коли ми заглибились у робітниче життя Німеччини, ми тільки дужче переконалися у попередньому тверджені.

Берлінці довгий час пишались своєю радіо-виставкою. На площі перед величезним дерев'яним будинком, де міститься виставка, гайлаються велики реклами аеростати. Будинок з дерева, щоб бути ізоляцією для тих хвиль і токів, що купчаться на терені виставки.

Радіо така тонка і така грандіозна річ, так не похожа на попередню добу техніки, що дивуєшся, як розум людський в тих кружечках, лямпочках, коробочках — може вигравати таку силу, що нею тримає в постійному обхваті всю земну кулю за соті долі секунди. Тут тонкість техніки дойшла

Мітинг рудокопів. Малюнок Фука.

здається до апогею. Як далеко це од дикунської ваги (річага) та колеса.

Тому грандіозність виставки тільки в свідомості: велетні машин не має, все маленьке й тонке, — боротьба за місце й матер'ял надає будівництву грації, легкості й мініяюрності прогресивно збільшує разом з тим силу.

Показано яке значіння має радіо в дома як постійний учитель, розвага, й знаряддя праці, в потягу, на війні т. д. і т. ин.

Тут же ми познайомились з дивним для нас становищем комуніста — винахідника. Він брав участь в барикадних боях коли здавалось, що Німеччина в цілому подасть руку радам. Але йому треба істи в умовах капіталістичної тепер дер-

Художник Грос.

Гому німецька техніка враже відсутністю розмаху, але використанням всіх можливих деталей. Через те німецька техніка все добре повторює і поліпшує в дрібницях, але не робить революційних змін.

Наприклад, в друкарському ділі найбільшої в Європі друкарні Шпаммера в Лейпцигу, ми побачили таки старовинні лінотипи, що американські порівнюючи з ними як небо і земля. Друкарня ця випускає до 40% книжок всього німецького книжкового ринку. Ми там побачили, що навіть деякі берлінські двохтижневики друкуються там. Величезні ротаційні машини, особлива увага оборті і готові палітури, що робить книжку міцною і красивою — це те чого так нам бракує.

Дирекція весь час стежила, щоб ми не заговорили було часом з ким небудь: тим більше, що симпатії робітників і робітниць, що випадково довідувались, що ми з радянської землі ясно позначалися в тих кількох руках і поглядах, які можна було вловити. В середньому друкарня дає біля 50-60 тисяч примірників на тиждень, при чому середній розмір книжки коло 20 аркушів. Але ми довідалися що деякі робітники завдяки тому, що робота „сдельна“, працює на тиждень іноді по 67 годин, одержуючи за годину по 35 фенігів (коло 17½ копійок), особливо робітниці в палітурному й ін. відділах, по 11 год. в день, заробіток загальний не

це б то за місяць такої праці досягає навіть 5 червінців.

Безробіття душить німецького працьовника, особливо багато безробітних в м. Гамбурзі, цій північній Венеції. Гамбург одно з красивіших міст. Завдяки порту і верфям, що наклали на нього відбиток інтернаціонального міста з індустриальню і торговельною основою, він уявляє себе якийсь великий клубок протилежностей. Бідарі портові, що достають раз на тиждень працю і магнати корабельних ліній, кріви вузькі вулиці з брудом трьохоконних високих будинків з низенькими стелями і поверхами, що нависають один над одним і каналами поруч з асфальтовими залитими сяйвом електрики площами та унтергрудом (електропідземна залізниця) що іде попід Ельбою, старі готичні церкви і рештки цехового ладу великого Ганзейського центру поруч з гігантоми кранами, що можуть підняти 10.000 пудів, це б то десять вагонів у повітря, з великими елеваторами й ін. будинками сучасної архітектури.

В тих вузеніх вулицях живеться портова біднота, яка живиться покідьками, і жінки й сестри якої вдень і вночі на півліві стоячі в одичених вікнах закликають матросів і всіх інших на брудне ліжко простицтви. В тому оточенні темних брудних вулиць і невільної розпусти виростають діти які копаються в смітті тут же на вулиці, і яких тут так багато. Ми ходили з комуністом, який маючи раз на тиждень роботу мусів кормити батька і зимою ходив без пальта. Зате він показав і той напрямок думок і симпатії своїх знайомих, що жили в тих вуличках. В тих місцях було найбільше плакатів комуністичної партії Німеччини (КРД), рисованих художниками „чевроної групи“, а на розі однієї з них вузької і другої широкої, що бруком котилася до порта, хозяїнівально стояв Ленін, з руками в кишенні (на плакаті) — він тут був таким рідним і таким своїм. Він тут був господарем (бажань і надій тих кривих вуличок, що живуть

РЕДАКЦІЯ „КЛЯРТЕ“ і ГАРТОВАНЦІ. Стоять: О. Досвітній, Фурье і
Окутурье (художник). Сидять: Донзел (Парижанин) і В. Поліщук

Сціляй і ин. що не пішли за модною, в мистецьких колах, службою на угодовців, бо там добрий заробіток і пошана буржуазії. Вони як і краї письменники—комуністи потрохи бідкаються, але зате горіння їх повне і малюнки з перспективою. Всі вони купчаться коло сатиричного журналу „Дубинка“, що іде для маси з тиражем 30.000. Решта—Німецького, як і взагалі західного мистецтва, не має перспектив. не має розмаху, не має творчого хребта.

От як наприклад живе найбільший сучасний поет Німеччини—Йоганнес Бехер. Десять на п'ятих поверхах в даху зроблено ательє для маляра, одна стіна—просто стіна, а друга похила—частина даху, яку оправлено склом. В одному кутку столик з купою книжек і паперів, в другому кавана й столик, посередині грубка щось подібне до буржуїки і друкарська машинка. Це майстерня й житло відомого по всій Європі колишнього експресіоніста, а тепер одного з організаторів групи письменників—комуністів, автора маршів і запальніх прокламацій—Бехера. Високий з високим рожевим добом він м'яко говорить тісю комуністичною реторикою, що її поэмія і поезія якії ніяк не можуть прийняти наші завіблі.

одним життям з грюкотом верфів і рейсами пароплавів з цілого світу, і до яких ті вулиці порозкривали свої голодні роти.

Зате чайки в порту білою ватагою розважали дітей з тих місць і дими пароплавів та катерів мали всі—крізь молоко-барви райдуги од синьо-фіялкового до жовтого і буро-чорвого. Катера пихтили і шмигляли з тупоносими мордами по воді, плутаючи дим той, та перевозили людей одної погрузки на другу.

Гамбург після Берліну найбільший комуністичний осередок. Берлінські товарищи мають найтісніший звязок з ним. Крутобий з мідним волоссям Макс Енгельс каже, що там іхні авангарди. Сам він живе в парадементах, де через день буває поліція, де через увесь двір от самої крамниці, де можна купити книжки по історії й практиці комунізму, розмальовані величими черними штихами Гросом стіни й двері. Сюжет—гостя сатира на німецьку буржуазію.

Туди акуратно щодня заходить наш приятель Леов, що має таке мяжке обличчя з волоссям льону і грунту та отчайдушну постать. Він також, був у німецькій червоній гвардії і одбивався поруч з Йойшесом країним ватажком спартаківців, що тепер похованій поруч з Карлом і Розою. Йойшес упав, а Леов зостався живим.

Леов нас провадить на кладовище. Далеко з краю містя велике місто мертвих і в одному з кутків його лежить фаланга без хрестів, але з вінками червоних квітів. Тут між іншими могили з кам'яними плитами і написами Карл Лібкнєхт і Роза Люксембург. Якось не віриться, що за два аршина під тею плинтою лежать струхлі клітини тих людей, чий голос гремів розум міг так гостро бачити хід суспільного розвитку. Дес от-тут всього два аршини—вони самі, голос яких лунає ще зараз працюючому люду, хоч джерела звуку й пересохли.

А в дома у Лібкнєхта його дружина розповідала про ніжну але тверду, вдачу чоловіка.

Згадувалось вище про „червону групу“ художників, що ведуть велику роботу пропаганди серед мас. Це жвава і міцна молодь, де найстаршими є Грос, Шліхтер, куди входять Клейн і інтелігенція розповсюджує ще й досі партки Вільгельма і зітхає за тими, що одержувала чини од імени самого кайзера; де ячейки і фабрівки на виробництвах у підпіллі, де власники фабрик ставлять вимогу не належати до пофспілок; де на районних зібраниях попід будинками ходять шпилки, в будинках провокатори. Це все під згідою «Німецької держави» (не реч публіки борони боже) де президентом сидить покійний на днях соціял-демократ—Еберт.

Засідання ячейки, десь в глухому закутку міста в півній за школою пива з акуратним протоколом. Справи стоять: оволодіти кооперацією, відкрити гурток ленінізму, поставитись до процесу так званої Німецької «ЧК».

Щуткуючи іноді, і весело роблять діло. Одну з товаришок, що досі вступила в профспілку, бо боялась, що вижене фабрикант з посади після гострих суперечок, згідно резолюції У конгресу Комінтерна, було виключено. Вона посиділа трохи, стріпнула хвостиком, як курка після півнів, і пішла. Один з робітників тоді:—«Ми так і знали, що вона така. Бач як пішла».

Один робітник, який сором'язливий у прилюдних виступах з добри-

Спляї ін. що не пішли за модно", в мистецьких колах, службою на угодовців, бо там добрий заробіток і пошана буржуазії. Вони як і краї письменники—комуністи потрохи бідаються, але зате горіння їх повне і малюнки з перспективою. Всі вони купчаться коло сатиричного журналу "Дубинка", що іде для маси з тиражем 30.000. Решта—Німецького, як і взагалі західного мистецтва, не має перспектив. не має розмаху, не має творчого хребта.

От як наприклад живе найбільший сучасний поет Німеччини—Йоганнес Бехер. Десь на п'ятих поверхах в даху зроблено ательє для маляра, одна стіна—просто стіна, а друга похила частина даху, яку оправлено шклом. В одному кутку столик з купою книжек і паперів, в другому канапа й столик, посередині грубка щось подібне до буржуйки і друкарська машинка. Це майстерня й житло відомого по всій Європі колишнього експресіоніста, а тепер одного з організаторів групи письменників—комуністів, автора маршів і запальніх прокламацій—Бехера. Високий з високим рожевим лобом він м'яко говорить тією комуністичною реторикою, що її розуміє і розуміє і емоція, але якої ніяк не можуть прийняти наші здрібні критики з професорськими титулами і жабиніми обріями. Останні книжки Бехера «Vorwaerts du rote Frougl!» і «Arbeiter, Bauerut Soldaten» та «На могилі Леніна». Буржуазія мстить Бехерові тим, що не хоче друкувати в своїх видавництвах навіть його лірики.

Передова інтелігенція працює разом з робочими масами в самих тяжких умовах напівлегального, а то й нелегального існування компартії де ЦК що-тижня робляться поліцією труси, де закостеніла Німецька стара

інтелігенція розповсюджує ще й досі партки Вільгельма і зітхає за це що одержуває чини од імені самого кайзера; де ячейки і фаброзвакомі виробництвах у підпіллі, де власники фабрик ставлять вимогу не належати до п'офспілок; де на районних зібраннях попід будинками ходять шпигуни в будинках провокатори. Це все під згідною «Німецької держави» (не реальні публіки борони боже) де президентом сидить покійний на днях соціал-демократ Еберт.

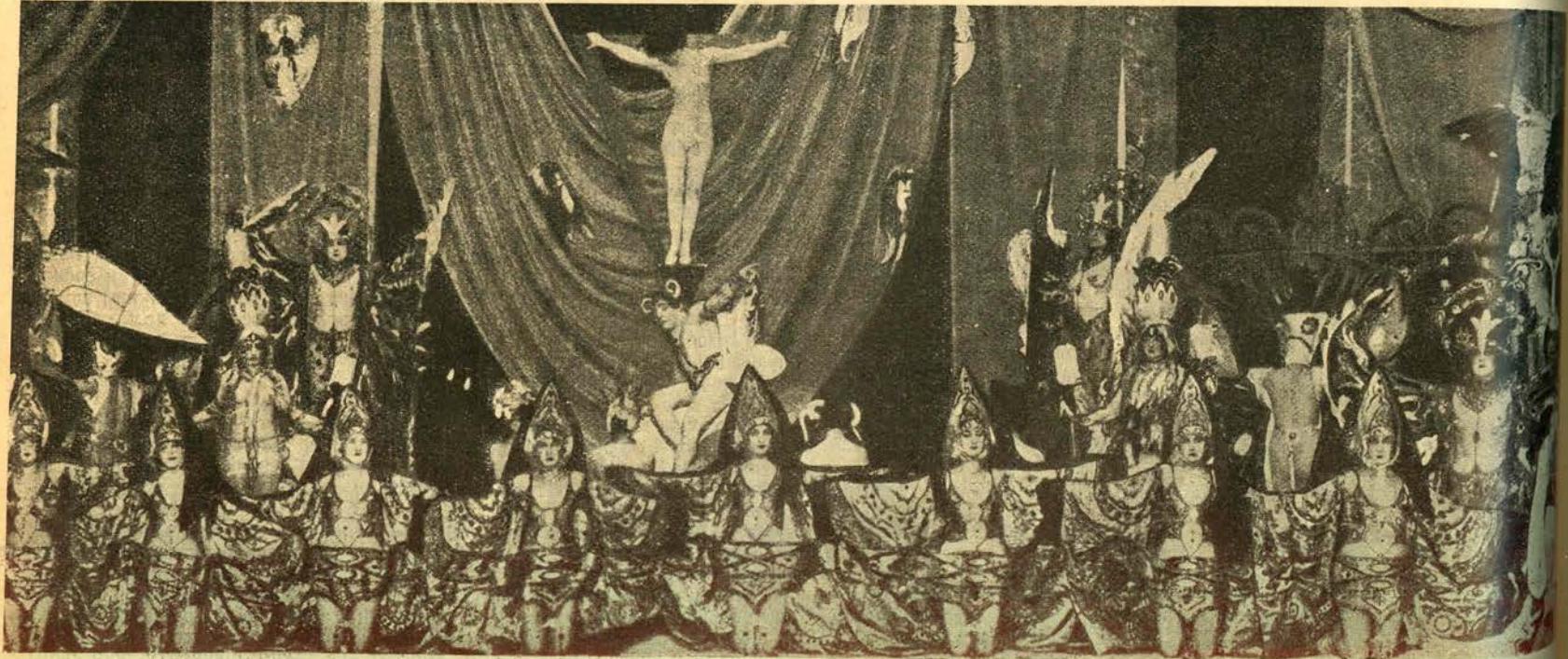
Засідання ячейки, десь в глухому закутку міста в пивній за скляними пивом з акуратним протоколом. Справи стоять: оволодіти кооперацією, відкрити гурток ленінізму, поставитись до процесу так званої Німецької «ЧК».

Щутуючи иноді, і весело роблять діло. Одну з товаришок, що досі вступила в профспілку, бо боялась, що вижене фабрикант з посади пісає гострих суперечок, згідно резолюції V конгресу Комінтерна, було виключено. Вона посиділа трохи, стріпонула хвостиком, як курка після півня, і пішов. Один з робітників тоді:—«Ми так і знали, що вона така. Бач як пішала».

Один робітник, якись сором'язливий у прилюдних виступах з добрею сірими очима неначе шлагатовитими жилами на руках, ніяк не міг розійтися своєї інформації про відношення робітників його підприємства до комуністів у звязку з останніми подіями. «Відношення подвійне. Одні слухаються «Форвертса» і вірять наклепам на комуністів, друга частина нас. Тому наші хлопці ранками перед роботою пишуть од руки коротенькі інформації і роз'яснення і ми переконаємо всіх, що покажемо, на чийому боці правда!».

Валеріян Поліщук

Ревю...

.... Вийде й потанцює багато раз і багато зодягнених по різному жінок....

„Ніч на старому базарі“

Під час громадянської війни на Україні, настала була така пора, коли через гострі економічні обставини попалено було базари, старі деревляні, укриті цвіллю й гнилізною базари.

Я бачив ці пожежі в багатьох містах і містечках колишніх ям середньовічного єврейського гето-

вотини. Незабутня, чудова картина бурхливого, трискучого

„Ніч на старому базарі“

Під час громадянської війни на Україні, настала була така пора, коли через гострі економічні обставини попалено було базари, старі деревляні, укриті цвіллю й гнилізною базари.

Я бачив ці пожежі в багатьох містах і містечках колишніх ям середньовічного єврейського гето.

Незабутня, чудова картина бурхливого, трискучого вогню. І було велике революційне значення в цьому ситету, нагодованому до нехочу деревляною потравою, полум'ї.

Горіло єврейське патріярхальне минуле, що широко розкорінилося в ґрунті єврейської межі осіlosti.

Горів єврейський ортодоксальний побут.

Горіла передреволюційна єврейська базарна економіка. Ніщо так не потрібувало огню, як це утле, Шолом-Ашівське «містечко», старий базар, де збіглися справи й інтереси крамаря, рабина та злідара «бендюжника».

Спогади про цей вогняний карнавал обняли цілим роем мою думку тепер, коли я дивився в Єврейському Камерному театрі нову постановку за Перцем «Ніч на старому базарі».

Чудовий режисер Грановський, геть оголив все, що було потворного в мертвому «єврейському Брюгге», в тісних та похмурих містечкових закутках.

Театр відіграв «реквієм» тіням минулого, мертвякам, що кружляють в страшному танкові серед темрявої нічної тиші. Із старого базару, з його трагічного завмерлого життя, глузують єврейські мефістофелі—бадхени, блазні. Мерці із старого базару благають бога... Блазні глузують

— Ваш бог—банкrot.

— Мертвяки, ваш бог—він сам мертвяк!

Старий базар перетворюється в кладовище... За ним твориться новий день.

Сюжету у виставі нема. Розігрується трагічний карнавал, карнавал мертвяків... І ось тут і намацуєш осінню хибу цієї, цікаво задуманої, але не доведеної до краю, вистави. Я пригадав, як 1920 року палили старі базари на Україні. Там за плюндуруючою силою вогню вирував натиск нової творчої сили, що йшла на зміну і що несла радісну перемогу життя... І не шкода було цих базарів, що гинуть у лютому вогні...

В Держсекті показують—сильно захоплююче—як гине старий базар, але за його загибеллю не відчуває глядач народження нового дня.

З театру ідеш пригноблений, обвіяній диханням задушливої мистики, смерти...

Навколо цієї постановки розгорілися палки суперечки. Різко позначилися два

табори—супротивників і прихильників нової роботи Грановського та його театру

Одне безперечне і безумовне—печать надзвичайної майстерності і культури на цій виставі. Музика Крейна виткана з стародавніх народніх мотивів; користування новими способами освітлення (складною «клавіятурою» світла), костюми й декорації художника Фалька—все разом на диво гармонійне, суцільне і дає сумну картину «єврейського Брюгге».

П. Кр

Зверху—кумедник Міхаель;

Нижче—Бадхен (звертаючись до мерців);

„Хочеться танцювати“..

Внизу—Повії

Дмитро Тась

ГАНКА

— Русалку знати треба. Їдеш на воду — ніколи трави свіжої не бери, зроду не простить, — повчаючи сказав старий рибалка, з тих рибалок, що й досі вірять в чортів, що його борода з сухолистям сплеталася й у вечірніх сутінках справляла враження густого латаття.

Його товариш — безвусий хлопчина Гнат — справжній циган з розхристаними спижовими грудьми, допіру закінчив безжалісно скребти живу рибу, що слизько трепихалася в його цупких пучках, наготував казанок, виразно та якось думно висякався на бік і почав кресати вогонь у хмиз та покручений дубовий сухолист.

Багаття спалахнуло. Червоний, патлатий вогонь маяв перистими крилами і якось одразу згасив недужі сутінки, наблизив, стягнув густе коло кленових та дубових постатів. Річний, вохкий вітрець проскочив, захопив оберемки їдкого диму і далі подався кленами...

Цілий день проблукавши з Семеном та його сетером Брефом по болотах полюючи на качок, ми страшенно натомилися. Кожне сказане слово обмичало увагу та якось дивно й особливо яскраво викликало несподівані, барвні асоціації...

За моїм прикладом Семен скинув мокрі до щенту чоботи й начіпивши на дрючик поруділі онучки присунув до вогню, а далі закурив свою вічну, куценську люльку...

У казанку клекотіла юшка. Сліпив очі невгамонний дим. Креслаті клени мовчали, мовчали й ми боючися порушити

щать розкидані й забуті калюжі. Чорно блищають очі нерозгаданого подорожнього. Чорно блищають завітрені таємні дороги замріяні стежки, манівців за перелазами за бузиновими кущами...

— Владу рад!

У ту причинну осінь наш міський комітет кинув у вітер у перший сніг, у чорні дороги розмаяне гасло повстання проти гетьманців.

Сил мало. Звязок з сільськими товаришами слабкий. Сподіватися в призначений мент підноги — даремно.

А вітер ніс тривогу, вітер підхопив гасло й погнав, погнав співаючи дротами телеграфу — туди, де черна земля виблискуює свічадами сліпих калюж...

Зав'язали зносини з гетьманським кошем, що славився „петлюрівським“ настроєм. Вирішено користуватися його силами до рішучого менту, а далі звичайно повалити й його...

Пам'ятаю — п'ятниця... шостій вранці прийшла до мене Ганка (нервове й бліде обличчя, чорні й різкі брови, червоненька оксамитова стъижка стягує волосся). Я маю стрітися з Яковом о восьмій.

Ганка лишила мені свій бравнінг (учисне, чи випадково?) і побігла ховаючи зчервоніле обличчя у хутряний курінник.

Хотілося догнати її, лише почути одне слово, але стрітися очима.

Її слова з болем чекав душу вимріяв на самоті, її

Дівчина — голова сільради

ливо яскраво викликало несподівані, барвні асоціації...

За моїм прикладом Семен скинув мокрі до щенту чоботи й начіпивши на дрючик порудлі онучки присунув до вогню, а далі закурив свою вічну, куценьку люльку...

У казанку клекотіла юшка. Сліпив очі невгамонний дим. Креслаті клени мовчали, мовчали й ми боючися порушити річну тишу, яку бентежив лише ледві чутний плюскут несподіваної хвилі на вожкім піску.

Нараз Семенка глянув, потягся, обів нас очима та якось, неначе перепрошуючи, мовив:

— Була й у мене в русальчин тиждень, весною... пригода...

Далі всміхнувся криво, а тіні, що танцювали навколо, ламали його чорний чуб і пересували плями на обличчю.

Гнат мовчки набрав у миски гарячої юшки, я витяг рештки крихкого обвітреного хліба.

— Три роки тому—кінець 1918-го. Осінь недужа, вітер чорний якийсь...

Він проказував стиха, не наче до себе, втопивши свої стальові матові очі в золоте розжеврене вугілля... Дивно як впливав на мене той голос та той невимовний погляд, якийсь потопельницький...

— У ту причинну осінь дикий та молодий знявся запал... Деесь у містечку під струхлілим парканом, деесь селами під згорнілими стріхами, мінялися куцими одрізами, за хліб купували кулі... І чорними шляхами, порудлою стернею—у гаї, повз містечкові мури топіль—у гаї, зі спадаючим листям кленовим —каштановим пронісся сподіваний шепіт у гаї:

— Владу рад!

Пронісся шепіт і причайвся на городах за клунями. Причайвся, замовкі і стало тривожно немов перед бурею. Чорно бли-

Янголина Олексіївна Ярмолюк, що вийшла з незаможницької селянської родини, 18-ти літньою дівчиною, по закінченні радпартшколи, була перекинута на село для праці по лінії КНС та серед жіноцтва. Нині т. Ярмолюк, що є членом ЛКСМУ та КНС, активною робітницею кооперації, лікнепу, бюро Модр'у, ТАПУК'у та інших громадських організацій, на останніх виборах до Рад сбрана головою Хажинської (на Бердичівщині) сільради. Т. Ярмолюк, приїхавши до Харкова в справах земельного процесу, що провадиться громадою її села в Наркомземі, відвідала редакцію нашого журналу.

м'ятаю на снігу червону калюжу крові, в яку я, поскознувшись в'іхав рукою і потім ніяк снігом одтерти не міг). Коли дванацяту... нашу фортецю-тюрму оточили гетьманці... був кіш, що несподівано зрадив повстанню..

А вітер у морозні простори свистів телеграфним дротом чує щось, далеке...

... До вечора ми з Яковом пересиділи у його сестри Марії. Ніколи не забуду цієї, до жаху наполеної, кімнатки, в якій невпинно тріщить канарейка, пахне дешевими духами, з

оксамитова стъижка стягує волосся). Я маю стрітися з Яковом о восьмій.

Ганка лишила мені свій бравнінг (учисне, чи випадково?) і побігла ховаючи зчервоніле обличчя у хутряний кірмірець.

Хотілося догнати її, аби лише почути одне слово, аби стрітися очима.

Її слова з болем чекав, душу вимріяв на самоті, то викохав у просторах...

... На розгубленім тміні кладовищі стрів у ранкових сутінках Якова і відтоді не розлічався з ним. Мою нервовість, одразу заспокоїв його найденніший спокій. Він навіть жартувати був ладен.

... Нечуваною рішучості майже беззбройні, ми на десят захопили варту, почату, а також тюрму, визволивши всіх товаришів та озброївши всіх, виключаючи й карних арештантів...

— Перемога! — гналося від ром і той вітер дротами телеграфу за перемогою гнався... морозними просторами зробився ясно та яскраво. Співують своє кулемети - сонячні проміні у сніг, у морозні простори впав... Перемога!

Коли на дванацяту куди метні сварки припинилися. (Після

маються велетенські подушки... Ніколи не забуду цих жовтеньких, мережаних фераночек, з-за яких я що-разу виглядав мою Ганку (нервове обличчя й різкі брови)...

Пам'ятаю крізь зелене скло: талий зчорнілий сніг та похилі, голі дерева й вітер... Вітер усе горою...

... Вона таки прийшла. На сподіванку замріяного слова, на сподіванку теплого якогось смутку-лише пошепки нака... - З розпорядження Комітету маєте йти зі мною.

Почував-це вона мене рятує. Та хотілося її самому рятувати, ризикувати, принизитися...

У городі було зовсім спокійно. Лише збільшені патрулі "самооборони" та подекуди розкидані картечі нагадували ранкову бійку.

Ганка йшла посередині, взявшись нас обох під руки, примушуючи голосно балакати про гастролі опери та неможливо погану погоду.

Коли минали домик, де вона жила (такий любимий та виксханий дімик) я нахилився:

— Ганко,—пошепки, одне слово!

— Семене, в останній раз—більше ні слова, — різко обірвала вона і у світлі колі лихтаря я побачив як ледве помітна смужка нервово перетяла її матове обличчя.

Далі я мовчав. Невгомонний Яків артистично вдавав галантерейного кавалера.

Поминули місто. Поминули околицю. Десь у горі купчилось, навантажувалося й несподівано сипнуло валаштими мертвими метеликами... А десь на тамтому кварталі все хитався затмарений лихтар, роздаючи навколо філєтові та зелені копала, немов камінь по воді...

За монастирською брамою нас зустрів похилій дідок. Такий собі дідок, маєть дзвонар. Пішли в чотирих. Брякаючи...

Я здригнувся. Озирнувшись, побачив-навколо темно, а в могильній пастці майорить жовте світло. Скрипучими сходами, що здавалося зараз заваляться, щабель за щаблем сходив далі до чорного обрису Якова, за яким бігали темно-жовті та безвихідно-чорні плями.

Зійшли на вохку долівку.

— Амінь,—басом немов дяк проголосив Яків і, дмухнувши в розбиті шкельце, знищив жовте.

Нас поглинула цвіла вохкість і оксамитова темрява, неначе кам'яне середневіччя.

Днів у цьому проклятому льосі не було... Цвіле середнєвіччя виглядало з темних кутів сліпим оком. У вузеньких та глибоких шпарах, десять під склепінням, несподівано зайнамалися сірі плями і від них, скоріше в уяві, проступали величезні, кутоваті обриси похилих, холодних стін. Остільки-ж несподівано вони затиралися чорним.

З Яковом я майже не розмовляв, та й він якось позбувся своєї балакучої вдачі, сидючи у темному куті і все здавалося слідкуючи за кожним моїм рухом. Це нервувало нестяжно.

Аби розважитися я почав студіювати льох, за допомогою сірників. На одній стіні я натрапив на якийсь, не то вибитий, не то випалений, знак. Запаливши останнього сірника, я побачив, що був череп з перехрещеними кістями... Зробилося над край моторошно... А тут ще цей погляд Якова!

Невеличкий запас їжі скоро вийшов. Не було чого палити.

Закутавшися в кожуха, я лежав, намагаючися не спинно спати. Несподіване й раптове забуття змінялося зморою дійсності.

На третій чи четвертий день я помітив, що у мене не стало бравнінга та гамана з

Пливучі острова для гідропланів

нули околиці, купчилось, навантажувалося й несподівано сипнуло валаштими мертвими метеликами... А десь на тамтому кварталі все хитався затмірений лихтар, роздаючи навколо фіялетові та зелені кслла, немов камінь по воді...

За монастирською брамою нас зустрів похилий дідок. Такий собі дідок, має бути дзвонарем. Пішли в чотирьох. Брязкаючи ключами, він одімкнув монастирську церкву, що солодкими пахощами поглинула наші хисткі, мов тіні, постаї.

— Коник подався на Київ. Василя забито, Андрій зник. Сидіть і ждуть розпоряджень,—замогильним голосом мовила Ганка.

У темряві, якіс' земляній шукав її руку. Доторкнувся до чогось холодного, твердого і з жахом одскочив.

Дідок запалив лихтаря. Тіні здригнулися і лячно пострибали навколо мертвих колон, а десь спіковим велетнем зросла царська брама і похитнулося довгасте розпяття.

Дідок одів нас у куток. Нагнувся і за залізне кільце на підлозі потягнув. Заскрипіла й піднялася чорна ляда, одкриваючи чорну масильну пастку.

— Коли зайдете, погасіть, — прохріпів, даючи Якову лихтар.

Мороз пройшов моїм тілом. Ще раз глянув на Ганку. Відчувиши мій погляд, вона раптово повернулася і м'яксью ходою, спустивши голову, рушила до дверей.

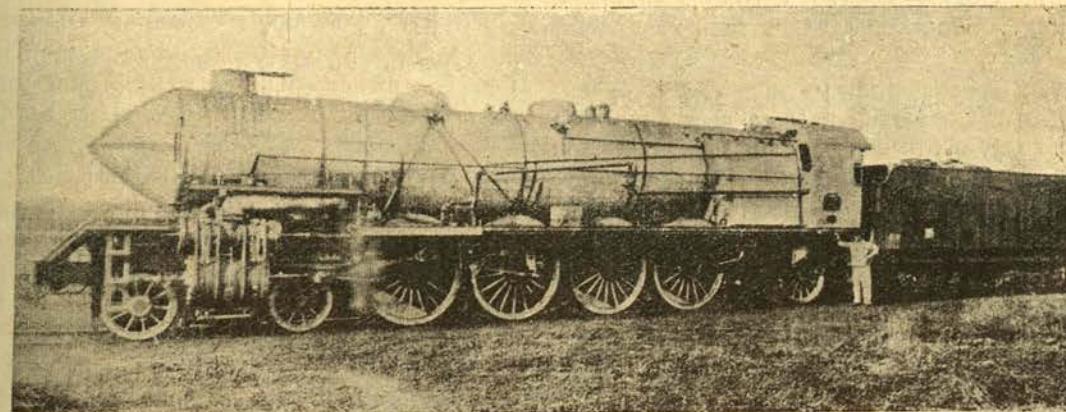
— Не гайтесь—прохріпіло знову.

Франція має намір збудувати 4 таких острови-пристанища для гідропланів і склади провізії між Брестом і Нью-Йорком.

ници. Голод нестерпний та болючий

Зрештою жах та непевність остаточною, що я вирішив тікати, але це було неможливе, бо ляду не можна було відчинити знизу...

Самий сильний локомотив у Європі

Локомотив цей має 2,500 кінських сил, збудовано в Крезо (Франція) для важких та швидких потягів.

хапцем сховав у чобіт. Поволі повернувся

Бравнінг у нього.

А він щось відчув. Підвівся хитаючися. Наблизився і очі впер у мій кут:

А тут ще цей погляд Якова!

Невеличкий запас Їжи скоро вийшов. Не було чого палити.

Закутавшися в кожуха, я лежав, намагаючися негинно спати. Несподіване й раптове забуття змінялося зморою дійсності.

На третій чи четвертий день я помітив, що у мене не стало бравнінга та гамана з листуванням. Було ясно, що це щось не звичайне, загубити цих речей я не міг.

Даремно вилазив я всі вхідні закутки нашої в'язниці. Важко примушував лежати...

Якось біля сходів наступив я на щось м'яке. Це був великий шкіряний гаман. Гаман, але немій.

Щось цілком неможливе промайнуло в моїй голові. Стоячи обличям до сходів і прихилившись плечем до кам'яного муру, зверху якого лилося сіре, тмяне світло, я витягнув перший папірець і напруджуючи зір став розглядати.

Посвідчення на ім'я Якова Мазуренка від гетьманської контр-розвідки... Пояснення на своє місце і ліг.

— Семене, мене дорогою обікрали.
І мовчав, тримаючи руку в кишені.

— Брешеш, не вб'еш,—промайнуло, а сказав на диво спокійно:

— Мене, Якове, теж обікрали дорогою.

— Нас тільки двоє...—Голос його здригнувся і погрожуюча нотка хитнула всію його істотою.

— Нічого зробити мені не зможеш,—знову промайнуло і неначе рятунок виникло:

— Я теж так думав спочатку, але далі згадав, що раніше було троє...

Яків пройняв мене страшним, хижим поглядом, далі зітхнув, неначе гора впала з його рамен, одвів очі й мовчки, ледве пересуваючи ноги, повернувся до свого куту.

... Мені досі дивно як дочекалися ми того вечора. Це був п'ятий вечір коли вгорі заскрипіла чорна ляда.

Яків одразу скопився на рівні, неначе кіт, що надто довго пантуравав мишу, але зразу заспокіївся і заснув.

— Підімайтесь,—прошепотіло вгорі,

Вона, Ганка!

Помацки зійшли на гору.

— Повна мовчанка!

З'їли по бутерброду. Вийшли на цвінтар. Попереду йшла Ганка, за нею Яків і позаду я, незводячі з нього очей.

— Раніше

Раптом над вухом триснув сухий, дикий, але неначе сподіваний постріл...

... Бреф нашорошив вуха. Десь далеко, наче дитина, крикнула тужно сова. Я озириувся. Багато давно доторіло і під сивим та мудрим попелом ледве жевріло тмяне вугілля. Дзвінко хропучи, поруспали рибалки. Вожкий вітрець знявся і ліг спочити. Семен трянув своїм чорним волоссям, його обличчя згасало разом з вугіллям, але стальові очі по старому спочивали десь у попелі...

— Один мент, навіть хвилину, Ганка сиділа непорушно, притишивши голос, майже пошепки, продовжував Семен,—дона похитнулася й безсило та мовчки всію істотою перекинулася назад і якось важко, немов лантух, впала у чорну густу воду...

(Так: на оточили... набіжались пострили).

Я погубила весла та інші інструменти, кинувши наперед, але місце скуляста рука схопила мене за плече.

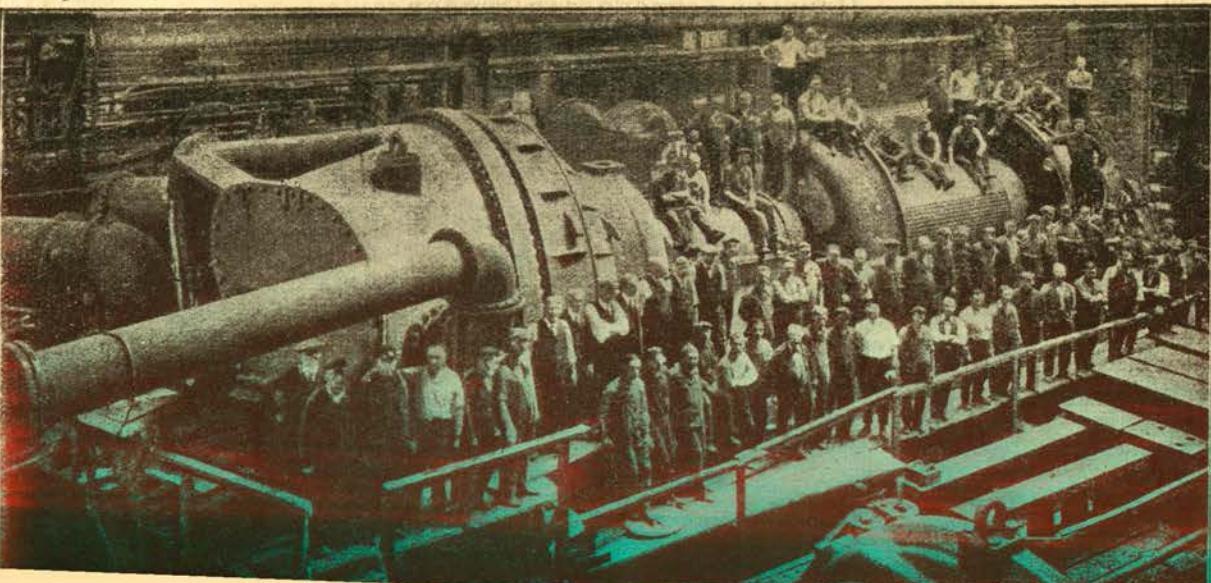
— Третєго між нами не має...

— Але

другий!

Почала звіряча, сказана на боротьбу, нестямився холодні хни пройняли все до самих сток, але іще мої зятя спісали

Машини, що робить за 1,800,000 робітників

Вона, Ганка!
Помацки
зійшли на гору.
— Повна
мовчанка!

З'яли по бу-
терброду. Вийш-
ли на цвінтар.
Попереду йшла
Ганка, за нею
Яків і позаду я,
незводачи з
нього очей;

— Раніше
нас було троє...
Не дивлю-
чись на пізню
осінь погода
стояла зовсім
весняна, сніг геть
увесь потанув,
а горою шугав
теплий вітер. Той
вітер!

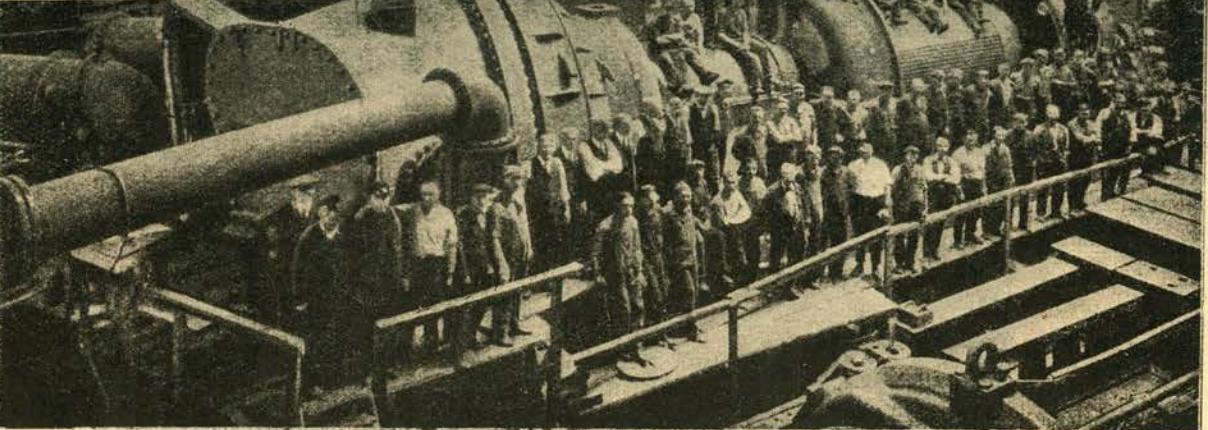
До міста не пішли, але минувши архірейський сад, рушили
в темряві долиною та несподіваними пролісками.

Нараз потягло вожкістю. Берег. На березі порожнє. От-так
коли пізно ані криги ні снігу — мертві і голо... Порожнє
хитається дупляний човник. Чорна вода хлюпотить холодними
хвилями.

Ганка сіла на керму, я грести, Яків на ніс. Після бутер-
броду скажено хотілося їсти. Ворушучи незgrabними, цукпими
веслами тягучу й густу воду, я втопив свій погляд у Ганчини
очі. Та-ж бліда нервовість ті-ж різкі брови, що кличуть кудись
у містечко під струхлілий паркан слухати таємні шепоти бун-
тарської осені...

Коли виїхали на середину, вона підвела, до того спущені,
очі і наші погляди стрілися.

Уся істота в м'якім напруджені полинула кудись геть.
Хай на мент!

Американський велетень турбо-електрична група центральної станції Ілінойса.

Велетенська парова турбіна приводить в рух електричну машину на центральній станції Ілінойса, сила якої — дорівнюється силі 1,800,000 робітників.

Коли ж взяти на увагу, що на добу треба робити три зміни робітників, то робота велетенської машини дорівнюватиметься роботі 5,400,000 робітників.

— Коли надходить весна, я йду до річки, — продовжує Семен шепотом, що полонив і скував мене в свої стальні лабети, але змісту слів я більше не чув, але напружена увага я більше не міг.

Дивно, той шепіт страшний вколисав мене...

Коли я прокинувся, тільки-тільки на світ благословляла Рибалки ще спали. Біля мене стояла миска з холодною юштою лежали дві рушниці. Семена на Брефа не було...

Я кинувся стежкою, кличучи та гукаючи... Через який час я почув — далеко брехав Бреф.

Він зараз-же знайшов мене й нестяжно брешучи, кидав до мене, то в гущину дубів та берез...

Бреф привів мене до берегу, до берегу тієї-ж річки, поглинула Ганку...

Семена ми не знайшли.

Чезнігів.

Схилила мене
плече.
— Третій
го між нами
має...
— Але
другий!
По-чала
звіряча, скаку-
на боротьба,
пестяմися
холодні хвилини
пройняли все
до самих
сток, але й
ще мої зути
стискали пру-
не тіло. Тоді
під мною що
борсалося, зи-
лилося, бі-
ся... Вода... Са-
на вода... Са-
вода... Ти пла-
кіт...

Представники робітництва вітають комунарів

Неділя...

— Село після мозолистої, тижневої роботи відпочиває.

— Відпочиває теж місто. Вже не чути ні свистка дизелів і локомобілів варстаки, а з ними й робітництво спочиває.

Сьогодні день єднання заліза з черноземом-робітників Харківських заводів з господарями землі—комунарами.

— Сьогодні єднання міста з селом, робітника заліза-металіста—з черноземом.

— Святочний, веселий день, такий день зустрічається рідко в житті робітника.

— Давно рвались вони туди, на фабрики—заводи, де роблять різні с.-г. приладдя, плуги, «трактори», млинки, сіялки та інше. Дочекались.

— Приїхали. Зустріли «своїх», привітились широко, обміня-

СМИЧКА З СЕЛОМ

— Немов якесь почуття стидливості замітне на обличчях незаможників а може й не стидливість, не йдуть, позакурювали цигарки, чогось немов чекають.

— Одиночками, неначе крадучись, поволі входять. Кілька хвилин пізніш всі єдиним фронтом рушили у двері.

— Ганок. Розглядають розкрашені стіни. Тут різні діяgramи, написи. Придивляються, усе манить, приваблює, приковує увагу—не можна ні на хвилинку відірвати очей. Зацікавились.

— Коли б нам хоч що не будь звідсіля взяти та у нас, у хаті-читальні розвісити—може б наші старі діди й де-чого навчилися, каже Іван Михайлович—член комнезаму, а в нас не тільки стіни білі-пусті, але й ми самі невидющі, темні.

Зрозуміли ріжницю між містом і селом. Стало бально за всіх незаможників, що так без світла й знання в болоті погрузили.

— Ну, нічого, перериває його смуглявий, з рожою бородою з живими очами, Кость Григорович і в нашому селі буде ще свято, ми візьмемось за роботу, в нас воно теж буде як у городі. Буде, коли ми тільки не спатимемо.

— Хвилевий біль замінився вірою що воно неминуче мусить змінитися.

Розорошились по кімнатах клубу, ходять твердо, як по ріллі. Усе іх цікавить, усе для них нове.

— Балагурять.

— Прийшли теж піонери. Жвавими очами бігають по стінах, придивляються.

Швидко проходять одну другу.

Зустріли діда-комунара. Обступили. Сивий, кримезний

невидючі, темні.

Зрозуміли ріжницю між містом і селом. Стало бально за всіх незаможників, що так без світла й знання в болоті погрузли.

— Ну, нічого, перериває його смуглавий, з рижею бородою з живими очами, Кость Григорович і в нашому селі буде ще свято, ми візьмемось за роботу, в нас воно теж буде як у городі. Буде, коли ми тільки не спатимо.

— Хвилевий біль замінився вірою що воно неминуче мусить змінитися.

Розпорошились по кімнатах клубу, ходять твердо, як по ріллі. Усе їх цікавить, усе для них нове.

— Балагурять.

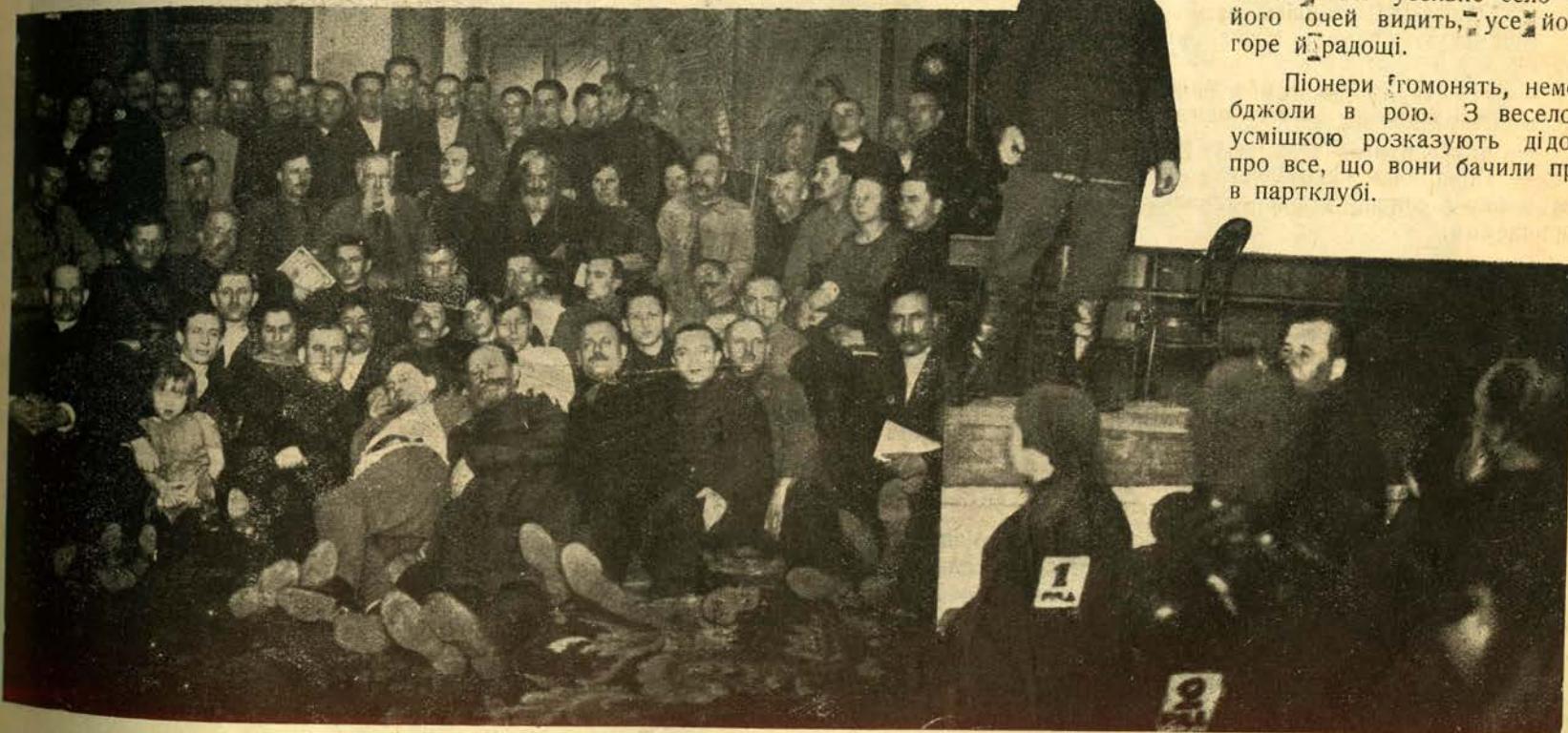
— Прийшли теж піонери. Жвавими очами бігають по стінах, придивляються.

Швидко проходять одну, другу, третю кімнату.

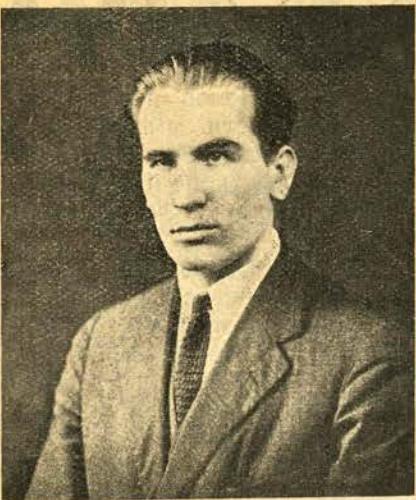
Радують.

Зустріли діда-комунара. Обступили. Сивий, кримезний з сивуватою бородою, з під насуплених брів виглядають серйозні, старечі очі. Глядиш, немов тобі усеньке село із його очей видить, усе його горе й радощі.

Піонери гомонять, немов бджоли в рою. З веселою усмішкою розказують дідові про все, що вони бачили при в партклубі.

Комунари вкупі з робітниками. Комунар деклямує

Микола Тарновський —

Популярний пролетарський поет українського робітництва в Америці й політичний діяч. Нині — член редакційного колективу робітничої газети «Українські Щоденники Вісти» в Нью-Йорку й один з сильніших організаторів заокеанської філії «Гарту».

- Розпитували діда-комунара про життя-буття на селі.
- Рвуться на село.
- Обіцяють літом приїхати-допомогти в роботі.

* * *

- Обширна заля, розмаїта Червоними прапорами та зелено-

О чі

(Із циклю „Жіноча доля“)

Я багато їх бачив:
Такі ясні і чисті—прозорі,
І блищали, як зорі,
Очі дівочі.

Усміхалися зорі прозорі,
Усміхалися спогади ночі...
Я багато їх бачив:
Ясні і чисті—прозорі
Очі дівочі.

Очі! А де ви?—Де зорі?
Чи закрили вас хмари?
Чи закрили вас гори?
Чи втопила вас пітьма у морі?
Вас так мало—так мало
На шляху до свободи—
В боротьбі проти темної ночі—
Очі дівочі!

Очі дівочі—горіть!
Очі дівочі—дивіться!
З масами—з морем очей
Ви перехрестно зійдіться!
Бліском-огнями живіть,
Пітьму осінню розвійте;

Очі дівочі—горіть!
Очі дівочі—не спіть!
Бурями сійтے!

Червоні зорі над землею
Червоні зорі на землі;
Замаячіли ясні тіні
У далені.

Збирайтесь! Ідіть на зустріч!
На зустріч тіням молодим!
Розвіється темрява-ніч—
Як дим...

Червоні зорі над землею
Червоні зорі на землі;
Замаячіли ясні тіні
У далені.

Організуйтесь, очі!
Єднайтесь, уми!
Усі! Вперед! До сонця!
З одвічної пітьми!

23/II 1924.

Нью-Йорк.

— Розпитували діда-комунара про життя-буття на селі.

— Рвуться на село.

— Обіцяють літом приїхати-допомогти в роботі.

* *

— Обширна заля, розмаїна [чорвоними] прапорами та зеленою.

— Зі всіх кутків партклубу сходяться в залю.

— Ідуть організовано.

— Музика згучно грає Інтернац'онал.

— Починається свято.

— Обирають Президію.

Вшановують пам'ять Ілліча, вождя робітників і селян.

— Усі стають повагом, в залі згучно лунає жалібний марш.

— Якась нема стома на обличчі всіх.

— Одна мить невимовного жалю—а по-тім знову могутній порив—єднання заліза з чорноземом.

* *

— Товариш! Перед нами сьогодня велике завдання. Ми мусимо обміркувати важливу справу, як провести найлегшим способом в життя єднання села з містом.

— Тільки залізо може спаси чорну ріллю,—тілько воно єдине може збільшити продукцію нашого с.-господарства... а від цього може й залежити не тільки наше остаточна перемога, але й усього світу.

— Коли наши фабрики дадуть дешеві с.-г. машини, мануфактуру, одним словом усе, що потрібує село, селянство дасть місту дешево свої продукти, а в цьому лежить основа нашого добробуту.

— Наша промисловість кріпне, заводи й фабрики працюють повною ходою, ми мусимо зворушити наше село, розбудити в ньому почуття самодіяльності.

Діти оточили—діда-комунара

— Робітництво стежить за кожним хоч-би незначним поступом сільського господарства, його успіх є рівночасно успіхом усього робітництва.

— Усі ці слова різних представників, що виступали в святі з промовами, глибоко врізались у серця авдиторії.

Заворушився чорнозем, кожно слово врізалось у мозок глибоко, немов леміш у ріллю, хочеться вірити, що з цього нішнього дня незаможники в спілці з робітниками куватимуть кращу майбутність Радянського Союзу.

Воно так і буде не на словах, а й в житті.

САТИРА Й ГУМОР

Ні, ... не винуватий!!

(Гумореска)

Вас. Чечвя́нський

казав, що між забитим і невідомим розмови, крім звичайного: „Дайте, будь ласка, „К. П.“!, „прошу 40 копійок“ — не було.

Другий прикащик «Ларька», що був свідком злочинства, на допиті пояснив, що суперечок і навіть

(Карна Хроніка).

Громадяні Суд! Я уже визнав себе винним в тому, що якось там січня забив прикащика «Ларька» гр. П'ятачкового. Судіть мене, як того вимогає закон та ваша совість — я

є збиралася і не хочу виправдуватись. Експертиза лікарів зафіксувала, що я людина цілком нормальна фізично й психічно і в той нещасний день, коли я забив невідомого мені чоловіка, я

теж був у нормальному стані — виправдуватись, здається, нема

вала сила представників різних видавництв, що пропонували газети, журнали, книжки, плакати, портрети й подібне. Передплатив 17 газет і не пам'ятаю скілько книжок. Передплатив новий журнал „Журнал для своїх“, бо агент категорично заявив: „не подіштесь — даром отадим!“ Чудак! Кажу йому: чому, це так — розповсюджуєте український журнал, а балакаєте по російському. Відповів: „Ой! ето как раз не важно! В літературе важно — вдохновление!“ — веселий хлопець.

Після 22-го агента у мене трохи заболіла голова. Помітив те через те, що купив у цього агента портрета С. Буденого, а узяв замісць його — К. Цеткін...

Закордонний гумор

Вас. Чечвянський

прізвище і мотиви злочинства.

Другий прикащик «Ларька», що був свідком злочинства, на допиті по-розмови, крім звичайного: „Дайте, будь ласка, „К. П.“!, „прошу 40 копійок“ — не було.

(Карна Хроніка).

Громадяни Суд! Я уже визнав себе винним в тому, що якогось там січня забив прикащика «Ларька» гр. П'ятачкового. Судіть мене, як того вимогає закон та ваша совість — я че збираюсь і не хочу виправдуватись. Експертиза лікарів зафіксувала, що я людина цілком нормальна фізично й психічно і в той нещасний день, коли я забив невідомого мені чоловіка, я теж був у нормальному стані, — виправдуватись, здається, нема чого. Для суда все ясно. Ясно одно й для мене, крім одного, — я не знаю... за відомо я Його забив.

— Я — цілком лояльна, всім відома людина, радслужбовець, член спілки, член МОДР'а, Доброфлота, Доброхема, „Геть руки!“ — і я — злочинець! Я весь час запитую себе, — чому той жахливий день, так схожий на всі попередні, зробив з мене злочинця? — І не нахожу відповіді.

— Я пригадаю всі деталі «того» дня.

— Я йду на службу. Прекрасна погода, падає сніг... Настрій у мене прекрасний. Поспішають, як завжди, службовці, летить трамвай... Кричать газетчики... На вул. Свердлова, один з них, мов божевільний так крикнув мені в ухо: „Камуніст!! Про-о-о-летарій!! Речь Зінов'єва, нальот бандитів“, що примусив мене засміятися, бо від того галасу було таке враження, ніби промова Зінов'єва має щось спільногого з нальотом бандитів.

— Далі знову нічого незвичайного.

— На Лопанському містку мене трохи затримав натовп людей, бо на містку упала коняка ломового візника, що не могла вивезти воза. Віз був навантажений силою книжок. Швидко пройшов далі. На книжках встиг прочитати написи: „Червоний Трах“ — видавництво.

Біля „Університетської Горки“ бідно з'одягнена жінка промовила до мене: „сьогоднішня українська газета „Вісти“ — таким тихим та таємничим голосом, ніби вона продає непристойні, відомого старого порнографіста, твори Баркова, або ілюстрації до тих творів.“

— Купив „Вісти“.

— На службу прийшов веселий, ще по дорозі прочитавши нового фейлетона О. Вишні під назвою: „Не те, не те... раніш краще“.

На службі весь час почував себе бадьоро, було навіть весело... У місцькомі — де секретарю — у той день перебу-

Морган цілком у парадній формі

Було 20 хвилин на п'яту. Я одяг пальто і вийшов на вулицю, щоб трохи голова одійшла на свіжім повітрі, бо о п'ятій годині у нас засідання. Треба робити доклад на тему: „Сознательний член профспілки передплачуй свій профорган“.

На вулиці зупинила мене ціла юрба хлопчаків, що галасувала: „Вечерня Радост“... „Риба, которая ходить пішком“!!! „Слон — наследка“!!! Обрезаніє Мусоліні!!!

Минув два квартали. Захотілось закурити. Цигарок у кішені не знайшов — забув у конторі. Бачу „Ларек“. Підійшов і попросив пачку „К. П.“... Дав 40 копійок... А далі... далі... Якесь страховіссько стало поперед мене і на лобі у нього я прочитав написане вогняними літерами: „Газета Ларек“ — покупай товар...

— Я вистрелив.

• • • • •
Вас. Чечвянський

Траурні дні в Німеччині

Еберт вмер, а діло його живе...

О. Довженко

Інкасатори майбутнього

(Утопія)

І настав день.

Двоє сиділо на ліжку, троє біля столу, а хазяїн кімнати—інкасатор великого книго-видавництва—швидко ходив по кімнаті, скидаючи попіл безпосередньо на підлогу.

— Не марнуватимем дорогочого часу, — казав він.— Справа надто серйозна. Нам треба зорганізуватися згуртуватись, поділитись на гуртки, товариства, громади... Так, так! Іменно товариство, назвавши його анонімним... Це ка-зна-що! Ціла дискредитація! Хлопчіськи, вступивши на посаду (за інкасаторів, або агентів різних передплат), через 2-3 місяці крадуть. І до того невіміло.

Загубив.... забувся.... більш не буду*.

Негідники! Ну гаразд! До роботи... Я пропоную ось що:

1. Ми засновуємо анонімне товариство інкасаторів і агентів для збору передплати на газети й книжки.

2 Членами товариства можуть бути ті, хто розтратив не менше 1500 карб... Хто розтратив менше, той може бути тільки кандидатом.

3. Всі члени товариства роблять розтрати по черзі—порядок черги встановлює Правління.

4. З кожної розтрати 10% іде у фонд товариства, 25%—сім'ї того хто розтратив, а решта—голові цієї сім'ї...

Ось загальні принципи... Вносять пропозиції!..

— Дозвольте мені,—сказав один з них, що сиділи на ліжкові,—треба заготовити видрукувані підписки про невійзд... На перший час хоча-би 2000 штук. Вгорі бланк залишити місце для прізвища...

— Добре!—сказав той, що сидів біля столу.—Здебільшого інкасатори малограмотні, а нема нічого гірше, як неграмотна підписка про невійзд.

— Треба організувати показові суди над дрібними жуліками—інкасаторами...

І цикл лекцій на тему: як ліквідувати кустарництво і дрібне хапунство.

— Запишіть таку тему лекцій—промовив один із учасників,—як збирати передплату на газети по селах і як дискредитувати газети-конкуренти.

— До порядку!—загремів хазяїн.. Голосуємо. Одноголосно? Прекрасно!

— Дозвольте мені—сказав агент, що збирає передплату по селах—обов'язково купіть книжку «Кримінальний кодекс» і запросіть юрист-консультантів...

— Ухвалено! І ось що, колеги: у нас застарілі методи. Увійдімо в контакт з Фед'ком-шопальщиком? Він дуже добре поре кишені. Хай робить це з нами і на відсотках...

— Потім у мене невеличкий проект... Бачите... робота в нас пекельна... Нерви псується... Треба подумати про літню дачку на березі моря. Колективно... Га?..

— Одноголосно? От, добре... Кожний по 30 червінців.

— Та-та-та...—вигукнув хазяїн.—Як це ми забули?.. Треба ж обрати почесних членів товариства. Я пропоную обрати тих, кого за розтрату засудили на півроку?

— Прохаю зробити виняток для агента N...Хоча він дістав і три місяці, але не слід забувати, що йому дві розтрати простили...

— Ухвалено? Прекрасно! Більше питань нема?

«Оголошу збори закритими... Надалі збори скликатимуться в міру виявлення розтрат. Через те пильнуйте газети».

Коли всі розійшлися, хазяїн, що відчинив вікно (освіжити повітря), перелякано відскочив. В кімнату стрибнув жвавий хлопчик років 16-ти і загомонив:

— Чув усе! Засновуєте Анонімне товариство? Треба вам дати об'яву. 40 подвійних... Я—агент для збору об'яв. Працюю в газеті «Не всякий чутці вірь». Заплатите недорого... наберем корпусом...

— Геть відціля!—закричав інкасатор великого книго-видавництва. Через вас, дрібних жуліків—не йде наша марка.

Скинувши його з другого поверху,—він все-ж устиг навздогін вигукнути:

— Ну! «Корпусом»... Коли ще раз насмілишся явитись, то я тобі такого дам, що ти розсипешся петітом»...

В. Венгеров...

ФІЗКУЛЬТУРА та СПОРТ

Джіу-Джітцу

В Японії дуже поширенна особлива система фізичного розвитку, що ставить собі два основних завдання: розвинуті людський організм ріжнобічно і підвищити людину самообороняється. Загальну фізичну підготовку проходять в Японії і цим пояснюється надзвичайна витривалість

нець, та, вживаючи своїх способів і тактики, японець матиме перевагу.

Джіу-Джітцу, хоч і має позитивні риси, як система фізичного розвитку все-ж мало відома в СРСР і лише в другій, прикладній частині, видимо, здобуде поширення в армії та міліції.

На Україні вивчення способів оборони й нападу введено, як обов'язковий предмет у Всеукраїнські

— Слішіть таку тему лекцій — промовив один із учасників, — як збирати передплату на газети по селах і як дискредитувати газети-конкуренти.
— До порядку! — загремів хазяїн... Голосуємо. Одноголосно? Прекрасно!

— Ну! «Корпусом»... Коли ще раз насмілишся явитись, то я тобі такого дам, що ти розіпешся петітом...

В. Венгеров...

ФІЗКУЛЬТУРА та СПОРТ

Джіу-Джітцу

В Японії дуже поширенна особлива система фізичного розвитку, що ставить собі два основних завдання: розвинути людський організм ріжнобічно і навчити людину самооборонятись.

Загальну фізичну підготовку проходять в Японії всі і цим пояснюються надзвичайна витривалість, упертість і сміливість японських солдат, що виявилось під час російсько-японської війни.

Цікаво зазначити, що в Японії, за статистичними даними, випадки хвороби серця і легенів і смерті від неї — трапляються рідко. Це наслідок повсякчасних фізичних вправ і точного додержання тієїсі в побуті, а також виховання в собі врівноваженого характеру, оце й зробило японський народ здоровим та сильним.

Вивчення способів оборони й нападу по японській системі вимагає спочатку всебічно зміцнити свій організм.

Починачи проходити курси Джіу-Джітцу — японці, бьючи ребром долоні по м'язах — при чому удари ці все збільшуються, — зміцнюють м'язи настільки, що потім можуть перенести, не моргнувши оком, навіть удар палкою. Крім того, пильно вивчається місце в організмі найбільш чутливих нервів та м'язів, хопаючи які або натискаючи на які можна зовсім знесилити супротивника.

Японські способи оборони й нападу на практиці стоять вище від англійського боксу і коли зійдуться англієць та японець, то виживати буде японець, якісно витривалий, вироблено в себе силу

нець, та, вживаючи своїх способів і тактики, японець матиме перевагу.

Джіу-Джітцу, хоч і має позитивні риси, як система фізичного розвитку все-ж мало відома в СРСР і лише в другій, прикладній частині, видимо, здобуде поширення в армії та міліції.

На Україні вивчення способів оборони й нападу введено, як обов'язковий предмет у Всеукраїнській школі міліції і розшуку в Харкові. За прикладом Харкова пішла цими днями Й Москва.

Альпінізм

Альпінізм, один з найкращих але й небезпечних виділів спорта, яким дуже захоплюються.

Хіба не привабливо, перемагаючи труднощі, на гору, все вище й вище? Гори, що блищають під сонячним промінням сніжним покровом, криють у собі велику красу й велич. А там, де унизу, немов іграшки, розкидані хітиники, і немов мураски повзують там люди. Гірське повітря непоює груди життєвою силою. Дихати на горах легко й вільно.

Але стереже недовідченого спортсмена небезпека. Один якийсь непевний крок, попався, може,

камінцем під ноги, і можна зірватися з вузької стежечки вниз. Там унизу смерть... Або довіряючи твердому сніжному покрову, сміливо сунеш уперед. Не віддергти крижана шкурка людської ваги і попливеш м'якго вниз.

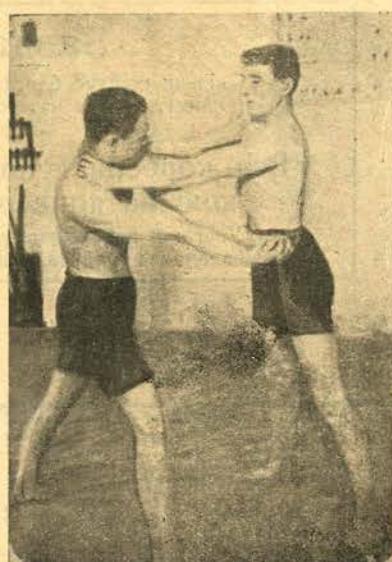
Коли сніг глибокий, то нема повороту звідти.

Велика підготовка постійна альпіністові — фізична. Потрібний і досвід і звичка, щоб наважитись на довгу й небезпечну прогулянку. Але зате, як здорово почуває себе альпініст, що добре знає цей спорт і користується ним розумно! Він стає фізично витривалий, виробляє в себе силу

волі, енергію. Альпініст після кожної прогулянки на горі наче заряжається новим запасом життєвих сил.

Особливою популярністю користується альпінізм в Швейцарії, Італії, Німеччині, в інших країнах,

де є високі гори. І в нас є альпіністи на Кавказі і почасті в Криму.

Вправи

Піймали злодія способом Джіу-Джітцу

Не вирветися

ЗАДАЧИ й РЕБУСИ

Ребус № 13

Завдання—жарт № 16

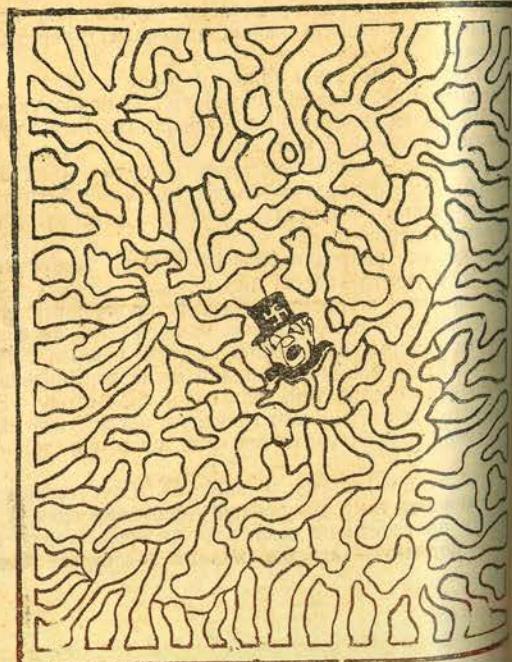
Скільки коштує блискавка по ставках Комугоспу?
(Однесіть її до категорії службовців і беріть ціну середню).

* * *

Всю кореспонденцію по відділові надсилати з поміткою на конверті „Відділ завдань і ребусів“.

Увага: В найближчому часі буде оголошено конкурс на найираще складання заданих (ребусових, головоломок и т. д.).

Завдання „Лабірінт“ № 15

Говорять, що папа римський, боячись комізму, ховається в дуже запутаному лабірітові (див. мал.), куди знають хід тільки деяльні кардинали та Мусоліні.

Треба найти до нього дорогу, якою б на було послати йому газету „Вісти“ та нал „Всесвіт“, або „Безвірник“.

Завдання—жарт № 16

Скільки коштує блискавка по ставках Комугоспу?
(Однесіть її до категорії службовців і беріть ціну середню).

* *

Всю кореспонденцію по відділові надсилати з поміткою на конверті „Відділ завдань і ребусів“.

Увага: В найближчому часі буде оголошено конкурс на найкраще складені завдання (ребуси, головоломки и т. н.).

Говорять, що папа римський, боячись комізму, ховається в дуже запутаному лабіринтові (див. мал.), куди знають хід тільки деякі кардинали та Мусоліні.

Треба найти до нього дорогу, якою б можна було послати йому газету „Вісти“ та журнал „Всесвіт“, або „Безвірник“.

Метаграма № 14

1	2	3	4	8	11	14	12	2	12	9	15	4	16	2	11	18	17
9	3	6	13	2	11,	9	17	6	7	18	6	7	5				
10	3	8	2	17	6	1	3	9	13	10							
18	2	3	11	14	12	4											

1—2—рух,
3—4—5—6—7—колір,
8—9—3—10—11—революціонер,
12—4—13—14—міра соломи,
15—2—16—2—привід,
17—9—3—9—18—2—чуть не брама... в селі.

* *

Найти відповідні слова і на місці цифр поставити літери так, щоб можна було прочитати вираз Леніна.

Завдання жарт № 4.

35 коп. віддаються тому, у кого було два хліби, бо той дядько, що мав один хліб, сам його й поїв.

Завдання аритметичне № 7.

25 червінців розбиваються на 10 бон так: в 10 чер.—1 bona, в 5 чер.—1, в 3 чер.—1, в 1 чер.—7.

Ребус № 7.
Найожайні (ж) ще найголов (а) ні (ж) ще (ко) питання я (а) обіт ництв о д (до) оселя н ст (о) ва ст (о) а виться.

Вірних розвязань всіх завдань не надіслано.

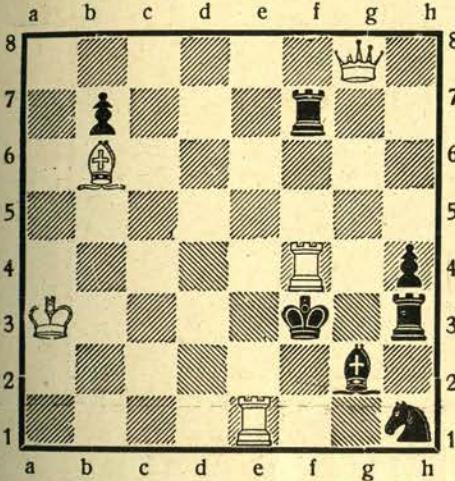
Розвязано лише:

А. Х. Рибаков (Житомір, І. Кулінич (Харків, всі, крім № 6).

ШАХИ та ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання № 5. В. М. Калина, Київ.

Білі—Кра3 Фg8 Te1, g4 С b6 (5).

Чорні—Кр f3 Tf7, h3 Cg2 Kh1 п. b7, h4 (7).

Мат за два ходи.

Партія ч. 5. Оборона Грюнфельда.

Грано в Берліні 1924 року.

Білі—Грюнфельд і консультанти. Чорні—Пост і консультанти.

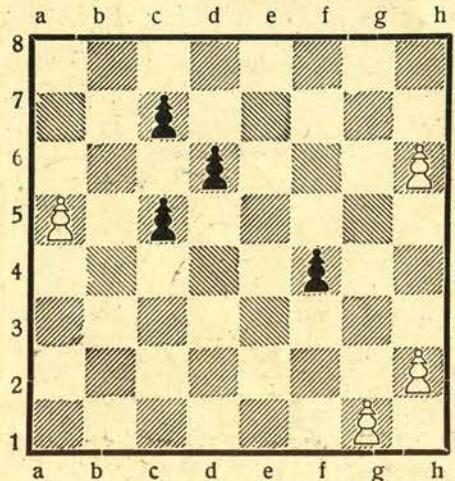
1. d2-d4 К g8-f6
2. c2-c4 g7-g6
3. К g1-f3 С f8-g7
4. g2-g3 d7-d5
- Цей хід, запропонований Грюнфельдом, як відповідь на 4. К с3, як виявляється, можливий і в цій позиції.
5. c4:d5 К f6 : d5
6. С f1-g2 К с7-с5
- На с4:d5 чорні одігрують ходом Фa5+пішака.
7. 0-0 c5:d4
8. К f3 : d4 0-0
- Позиція цілком симетрична.
9. К d4-b5?
- Помилка, що варта кількох темпів. Білі, очевидно, гадали після розмину ходом К с7 виграти якість.
10. С с8-e6!
11. К b5-d4 К b8-c6
12. К d4 : e6 17-e6:
- Білі сміливо признаються, що хід К d4-b5 помилковий.
- Тут

21. Ф e3-d3 Л d8-c8!
- Інші ходи не дають достатньої оборони.
22. Л с8-с2+ 23. Кр g2-h1 Л f8 : f4
- Зайва жертви—Фh5 вигривало швидко.
24. g3 : f4 Ф d5-h5

Білі здалися.

Чудова партія. Черні прекрасно використали помилки білих.
Маestro Грюнфельд був жертвой, ним же знайденої оборони.

Етюд Ч. 2. З партії.

Білі—ш. a5, g1, h2, h6 (4)

Чорні—ш. с5, с7, д6, f4 (4) Білі виграють.

Партія Ч. 2. Городська.

Грана в чемпіонаті Москви 1924 року.

Білі—М. С. Іванов. Чорні—I. С. Сергієв.

1. c3-b4 f6-g5
2. b2-c3 g7-f6
3. c3-d4 d6-c5
4. b4 : d6 e7 : c5
5. g3-h4 f6-e5
6. d4 : f6
7. a1-b2 h8-g7
8. b2-c3 g7-f6
9. h2-g3 c7-d6
10. g3-f4 b6-a5
- Чорні намагаються унитнути стиску.
11. f4-g5 h6 : f4
12. e3 : g5 f6-e5
14. c3-b4 a5 : c3
15. d2 : b4

Білі—Грюнфельд і консультанти. Чорні—Пост і консультанти.

1. d2-d4 К g8-f6 3. К g1-f3 С f8-g7
2. c2-c4 g7-g6 4. g2-g3 d7-d5
- Цей хід, запропонований Грюнфельдом, як відповідь на 4. К с3, як виявляється, можливий і в цій позиції.
5. c4 : d5 К f6 : d5 6. С f1-g2 К c7-c5
- На с4 : д5 чорні одігрують ходом Фа5+пішака.
7. 0-0 c5 : d4 8. К f3 : d4 0-0
- Позиція цілком симетрична.
9. К d4-b5?
- Помилка, що варта кількох темпів. Білі, очевидно, гадали після розміну ходом К с7 виграти якість.
10. . . . С с8-e6! 11. К d4 : e6 f7-e6:
- Білі сміливо признаються, що хід К d4-b5 помилковий.
- Тут подвоєний пішак не є несилою, зогляду на прекрасний розвиток чорних.
12. К b1-d2 Ф d8-b6 13. С g2-h3
- Білі грають на гаданій несилі п. е6.
- К с6-d4
- Коли тепер 14. е3, то 14 . . . К f5; 15. е4 К fe3!
14. К d2-b3 Т a8-d8! 15. К b3-d4: С g7 : d4
- Цей хід веде до програшу, білі прогавили 17-й хід чорніх.
16. . . . Ф b6 : e6 17. Ф d1-d4: К d5-f4
- Білі не взяли на увагу цей простий хід.
18. Ф d4-e3 К f4 : e2+ 19. Кр g1-g2
- Примушено. На 19 Кр h1 легко виграє 19... Фc6+20. f3 К d4.
20. Ф d6-d5+ 21. f2-f3 К e2-d4
- З подвійною загрозою: Кс2, Лf3 : и Лdf8.

1 a b c d e f g h

Білі — ш. а5, г1, h2, h6 (4)

Чорні — ш. с5, с7, d6, f4 (4) Білі виграють.

Партія Ч. 2. Городська.

Грана в чемпіонаті Москви 1924 року.

Білі—М. С. Іванов. Чорні—I. С. Сергієв.

1. c3-b4 f6-g5 6. d4 : f6 g5 : e7
2. b2-c3 g7-f6 7. a1-b2 h8-g7
3. c3-d4 d6-c5 8. b2-c3 g7-f6
4. b4 : d6 e7 : c5 9. h2-g3 c7-d6
5. g3-h4 f6-e5 10. g3-f4 b6-a5

Чорні намагаються унитнути стиску.

11. f4-g5 h6 : f4 14. c3-b4 a5 : c3
12. e3 : g5 f6-e5 15. d2 : b4
13. g5-h6 b8-c7

Білі охоплюють іх.

15. . . . e5-d4?

Слід було грати 15... c7-b6.

16. b4-a5 e7-f6 17. a5 : c7 d6 : b8 й у чорних хороша гра.
16. h6-g7! f8 : h6 18. f2-e3!
17. h4-g5 h6 : f4

Близький прикінцевий хід.

Маestro M. Іванов належить до виртуозів шашечної гри.

18. . . . f4 : d2 21. a3-b4 e7-f6
19. e1 : e5 d6 : f4 22. b4-c5
20. b4 : b8 f4-e3 Чорні здалися.

Вирішення завдання Ч. 3. О. Немо, уміщеного в журналі „Всесвіт“ Ч. 3

1. Ф e5-e7 Kph4 : g3 2. Фe7 : e1+
1. . . . Pg1 : g5+ 2. Kg3-f5+
1. . . . C el : g3 2. Kg1-f3+

ДО ВІДОМУ ЧИТАЧІВ „ВСЕСВІТУ“

Для тих, хто бажає придбати видані №№ 1, 2, 3 і 4-й „ВСЕСВІТУ“ для комплектів, Видавництво повідомляє, що заяви про це треба надсилати протягом березня місяця. Число залишених примірників обмежено.

Заяви адресувати на таку адресу: Харків, вулиця К. Лібкнехта, 11. Видавництво „Вісти“.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ІЛЮСТРОВАНИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК

ВСЕСВІТ

за редакц. В. БЛЯКИТНОГО.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РУ, МУЗИКИ, МИСТЕЦТВА САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнекта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, К. Богуславський,
С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Вроня, Верників-
ський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін,
М. Ган (Нью-Йорк), Цішка Гартни (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш,
О. Дорошкевич, М. Доленко, В. Десняк, О. Досятній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія),
Г. Епік, Елева, К. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вініпег), О. Копи-
ленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кру-
чинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Корян,
Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко,
М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер,
Юр. Меженко, І. Минітенко, Миколюк, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-
Аваньянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук,
С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенко,
О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболь, Ю. Смоліч,
П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Турнельтауб, Б. Ткаченко, Ф. Таран,
М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва),
Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупак,
Ів. Шевченко (Севастополь), Й. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яло-
вий, Ю. Якубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць 60 к.
поодиноке число 30 к.

Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТИ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнекта, 11.